

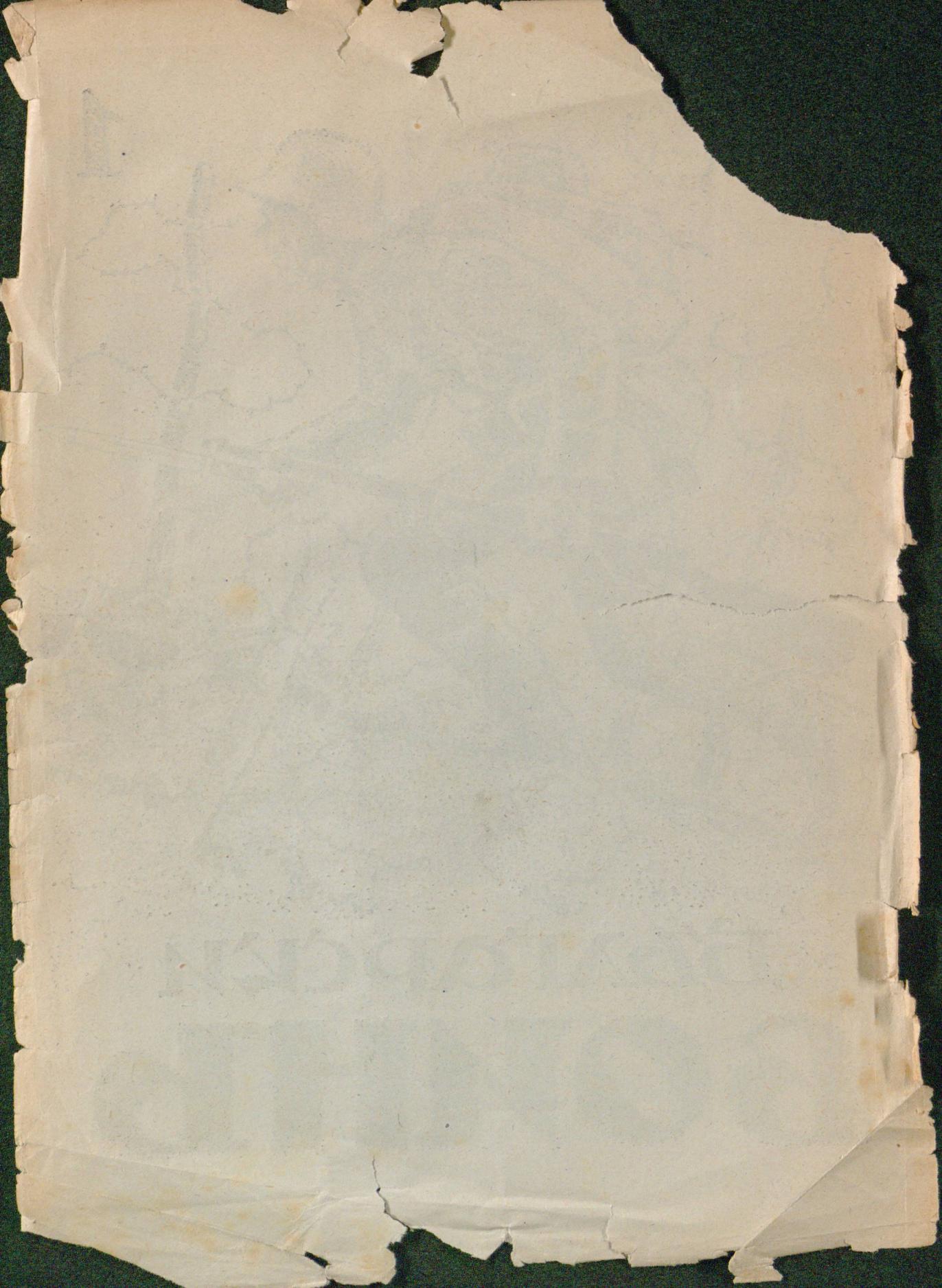
НАР. ИКО. ДИО. ТЕЛ. ТР. ...
ДЕПОЗИТНИ
19.36...г. №57.76

1-80

1

БЪЛГАРСКИ ВОИНИ

БЪЛГАРСКИ = ВОИШЪ =

ГОДИНА XII * 1934/1935

АПРИЛЪ * КНИЖКА 1

РЪКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ ■ РЕДАКЦИЯ — „ОБОРИЩЕ“ 2 — СОФИЯ

ПО ПЪТЯ НА СЛАВАТА

АТАКАТА НА ЛЕЙБЪ-ГВАРДЕЙСКИЯ НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО
КОНЕНЪ ПОЛКЪ НА БУКОВА-ГЛАВА — 3 ОКТОМВРИЙ
1915 ГОДИНА

ЖЕРТВАТА

Макаръ мрачно и бурно, миналото на българския народъ има свѣтли страници, които сж го обнадеждвали и водили по пжтя на крепки бжднини. Тия незаличими страници сж били опора за него по пжтя на желаното благоденствие. И българския народъ не се е лъгалъ въ това. Върху поуката отъ тая минала слава нашиятъ народъ винаги е градиль своето бждеще.

Изпитанията за българския народъ почватъ още съ раждането му. Нѣкои отъ тежкитѣ неволи и изпитания въ борбата сж имали своитѣ добри последици. Тѣ сж подготвяли и градили у българина твърдата воля, благородното упорство, което е образувало здравата броня на самозащитата. А тая самозащита е подготвила и осигурила най-висшето земно благо — свободата.

На това сж ни учили нашитѣ бащи, дѣди и прадѣди. Тѣхнитѣ пламенни завети, дѣлата имъ, великитѣ имъ заслуги и подвизи не сж ли най-доброто доказателство какъ трѣбва да се служи на родъ и родина? Времето, което ни дѣли отъ тѣхъ, време на отрезвление и размисълъ, не ни ли убеждава, че тѣхния пжтъ, пжтя на най-святата жертва—за благо на родината, е най-вѣрния пжтъ, по който трѣбва да тръгне всѣки желаещъ да служи на дѣлото на своята татковина. Тѣхниятъ буденъ духъ, духъ на всеотдайни родолюбци, бди надъ всѣка наша постжпка, готовъ да ни предпази отъ грѣшки

и да ни насочи къмъ добри дѣла. Но вслушваме ли се ние въ повеленията на този безсмъртенъ духъ? Гори ли въ душитѣ на всички ни устрема къмъ слава и величие? Колцина сж тия, които могатъ да се похвалятъ, че никога не сж отстжпвали отъ свещения дългъ — да тачимъ родината си не по-малко отъ нашитѣ прадѣди, да бдимъ надъ сждбинитѣ ѝ ако не повече, то поне наравно съ тѣхъ?

Само, който напълно вѣрва въ скрижалитѣ на тѣхнитѣ чисти и неопетнени завети, само той нѣма да отстжпи отъ тоя свещенъ дългъ. Само той ще бжде готовъ на самопожертвование, не по-малко пламенно отъ това, което горѣше въ тѣхнитѣ сърдца. И само така, тѣ ще сж спокойни, съ надеждата, че младитѣ ще запазятъ заветитѣ имъ и че съ по-голъмо въодушевление ще продължатъ дѣлото имъ, че ще могатъ съ по-отявлено себеотрицание да доизкаратъ борбата за възтържествуването на българското име.

Но за това трѣбватъ жертви, велики и святи жертви. Българинътъ никога не е останалъ чуждъ на тия жертви. Като трудолюбивъ гражданинъ въ мирно време, като безстрашенъ боецъ презъ днитѣ когато сж били застрашавани предѣлитѣ на отечеството, неговата щедра душа е била готова на жертви. Миналото — близко и далечно — показва, че самопожертвуванието е станало негова насщна нужда. Въ очитѣ на всѣки

родолюбецъ гори пламъка на готовността за добри дѣла, за подвигъ и величие. Устата му сж винаги готови да промълвятъ:

— Спете въ миръ, наши свѣтли дѣди и прадѣди, ние бдимъ надъ скжпата ни татковина и сме готови и на най-скжпи жертви.

ИЛЪО СТРАХЛИВЕЦЪТЪ

РАЗКАЗЪ ОТЪ ДАМЯНЪ КАЛФОВЪ

Още на втория день следъ обявяването на мобилизацията, казармениятъ дворъ се напълни съ войници отъ запаса.

Едни облѣчени въ градско облѣкло, други — въ селско, тука нѣмаше сега нито чиновникъ, нито работникъ, нито градинаръ. Казармата веднага изравни всички. Отъ всѣка страна се задаваха все едни и сжщи въпроси, чуваха се все едни и сжщи думи: коя рота, кой взводъ, кое отдѣление.

Насреща отъ една врата излизаха мжже единъ по единъ и всѣки носѣше на ржка по една войнишка куртка, панталонъ и фуражка, цѣли побѣлѣли отъ нафталинъ.

Други отлѣво изнасяха пушки, съвсемъ нови пушки, измазани съ дебелъ слой отъ смазка.

А отдѣсно цѣлъ единъ взводъ бѣше вече строенъ край стената — всички облѣчени, всички въ нови жълти ботуши, всички съ пушки, раници, презраменни паласки.

Казармениятъ дворъ кѣнтѣше отъ шума на тоя хиляденъ народъ. Сегизъ-тогизъ изъ шума се разнасяше нѣкакъвъ крѣшенъ смѣхъ. А не закѣснѣ да се обади изъ една навалица и ручилото на гайда. Тоя народъ, придошълъ тукъ

изъ всички краища на страната, като че ли се готвѣше да отива не на война, а на нѣкакъвъ па-наиръ...

Когато се даде заповѣдъ да се строи и нашия взводъ, къмъ нашата група се присѣдини и едно чернооко момче, облѣчено въ потури, и плахо, плахо се заоглежда по всички страни.

— Строй се! — извика втори пжтъ единъ хубаво обрѣснатъ старши подофицеръ.

Наредихме се, кой кждето се случи, на две редици. Старшията почна да ни изважда единъ по единъ и да ни нарежда по височина. И така се случи, че накрай селянчето съ потуритѣ и калпака трѣбваше да остане до мене, отъ лѣвата ми страна.

И сега, когато пиша тая малка историйка, си спомнямъ какъ едва, едва каза то името си на старшия подофицеръ:

— Чавдаровъ Илия Димитровъ...

— По-високо, по-високо! — извика старшиятъ.

— Чавдаровъ Илия Димитровъ... — повтори моятъ съседъ отлѣво, само че сега малко по-тихичко отъ първия пжтъ.

Старшиятъ вече изкрещѣ:

— Е-ее... Ти или не си ялъ днесъ, или още отъ тука си се

изплашилъ! Я си кажи името още веднъжъ! Високо! Високо! Съ пълни гърди!

Сега Чавдаровъ Илия Димитровъ извика толкова високо, толкова страшно, че всички принахмемъ отъ смѣхъ, наедно съ старшията.

* *

* *

Когато после си избирахмемъ курткы и панталони въ склада, азъ се обърнахъ къмъ Илия, ей тъй, като да се познавахмемъ кой знае отъ кои времена:

— Слушай, приятелю, ти отгдеси?

Каза ми селото и околията.

— Е, добре, — продължихъ азъ — ти жененъ ли си, или ергенъ?

— Ергенъ.

— Ами като си ергенъ, тогава защо толкова много си се подплашилъ?

— А, не съмъ, не е вѣрно! — отговори, но пакъ изплашено, моятъ бждещъ боенъ другаръ отлѣво.

— То се вижда колко е вѣрно! — възразихъ му азъ. — Ами трѣбва да се засрамишъ отъ другитѣ, отъ жененитѣ! Не гледашъ ли? Повечето отъ тия хиляди мъже вѣнъ на двора сж оставили годеници, млади булки, жени и деца — и пакъ не искатъ да знаятъ! Даже на гайди свирятъ, хоро играятъ!

Когато, премѣрвайки войничкитѣ си дрехи, смѣрихъ Илия така строго, помислихъ, че той ще ми се разсърди, ще ме намрази. Но съвсемъ не излѣзе така. Тая моя сурова обноска, по нѣкакво чудо, стана дори причина това

момче да се привѣрже къмъ мене отъ тоя мигъ нататкъ и да ме счита като най-близъкъ другаръ.

Въ сжщностъ Илия бѣше едно добродушно, скромно и твѣрде услужливо момче. Когато отворѣше цигарената си кутия да запуши, той никога не я скриваше въ джоба, безъ да я подаде отворена на близкия до него войникъ, дори и тогава, когато въ нея имаше само една-едничка цигара. Поискаше ли нѣкой игла, конецъ, листъ хартия — той прѣвъ се явяваше да послужи. Трѣбваше ли нѣкой да отиде да занесе, или да донесе нѣщо отнѣкъде — пакъ той излизаше първия охотникъ. Едно само бѣше лошото у него — дето се страхуваше много отъ войната.

* *

* *

Наредени въ колони по четири и въ пълненъ боенъ видъ, ние една заранъ се запжтихмемъ за границата. На излизане отъ казармата всички викахмемъ „ура“, а наедно съ насъ и цѣлиятъ градъ, който бѣ излѣзълъ да ни изпраща. Хвърляха ни цвѣтя, махаха ни съ ржце познати и непознати. Тжпантъ отъ полковата музика щѣше да се прѣсне отъ думкане. То бѣ едно опиянение, една радостъ — наистина, всенародна радостъ.

Отъ силното маршируване, искри изкачаха изъ калдѣрѣма:

— Едно, две три! Лѣвий! Лѣвий!

Ильо — така почнахъ вече да го наричамъ азъ — едва влачеше ботушитѣ си.

— Хайде, де! Посъживи се малко, посъбуди се! — обърнахъ

се къмъ него. — Ето така! Лѣвий! Лѣвий!

Не помагаше нито лѣвий, нито дѣсний. Той постоянно обѣркваше такта.

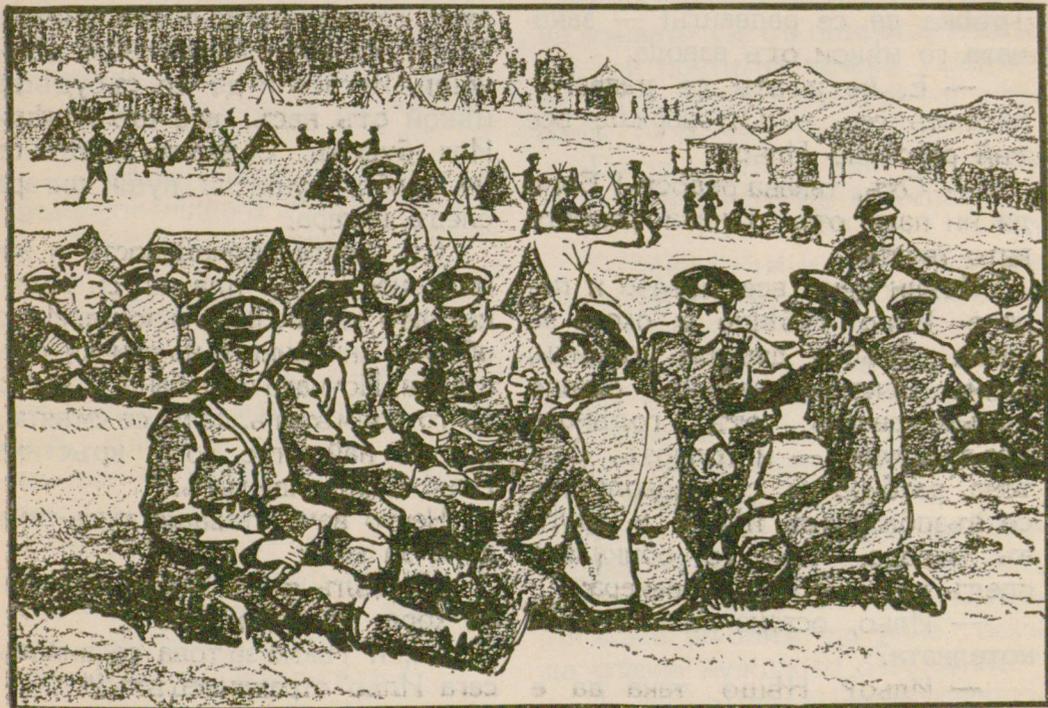
— Викай „ура“! — пакъ го замушкахъ азъ съ лѣвата си рѣка.

Той извика, наистина, единъ-два пѣти „ура“, но така слабо и глухо, че освенъ самия той и донѣкъде и азъ, никой другъ не можа да го чуе.

* * * *

Отсамъ границата, срѣдъ бучитѣ и шумацитѣ на една планина, полкѣтъ ни се разположи

сѣединили и планински батареи. Задъ насъ, доле въ полето, бѣха отседнали и много полски орждия. Картечници, минохвѣргачки — всичко това бѣ вече на мѣстото си. Мобилизацията бѣше почти къмъ своя край. Всѣки мигъ се очакваше обявяването на войната. А границата бѣше току задъ хребета. Вѣрнитѣ граничари вече съ трепетъ очакваха часа, когато ще се зададемъ и заедно съ тѣхъ да врѣхлетимъ къмъ чисто българскитѣ земи, населени съ еднокрѣвни наши братя, които отъ вѣкове жадуваха за свобода. Но

„... едничкѣ ильо въ нашия взводъ бѣше най-мѣлчаливия...“ на бивакъ. Не много далеко отъ насъ, влѣво и вдѣсно, пушеха вече ротнитѣ кухни и на други полкове. Къмъ насъ бѣха се при-

манифеста за обявяването на войната, за преминаването на границата, още не бѣше излѣзълъ.

Влажнитѣ есенни дни срѣдъ

букацитъ на тая планина бѣха все още поносими. Но дългитъ нощи ни караха да зъзнемъ, свити въ палаткитъ. Презъ деня правѣхме усиленни учения, а следъ тлъститъ чорби на обѣдъ и на вечера пиехме студената като ледъ вода, която шуртѣше изподъ буковата шума по долчинкитъ.

И срѣдъ цѣлата тая залиясия, както и презъ краткитъ почивки, шегитъ и задѣвкитъ между войницитъ не преставаха.

Пакъ едничъкъ Ильо въ нашия взводъ бѣше най-мълчаливия, най-замисления.

— Еей! Какво има да мислишъ! Трѣбва да се радвашъ! — закача го нѣкои отъ взвода.

— Е, че и азъ се радвамъ, радвамъ се... — Отговаряше все тѣй разсѣяно Ильо.

— Охъ, такава радостъ! Богъ да ни пази отъ такава радостъ като твоята!

Всѣки день все повече и повече Ильо губѣше и охота за ядене. Срѣбне две-три лъжици, хапне нѣколко залъка, отхапе еднѣжъ-дважъ отъ голѣмата мръвка месо — и толкозъ. Отъ това, разбира се, съ удоволствие се възползуваха нѣкои и други въ взвода. Току го обикаляха следъ всѣки обѣдъ и вечера:

— Ильо, остана ли нѣщо въ котелката?

— Ильо? Нѣщо така да е останало, а?

— Слушай, Ильо, нали ужъ говорихме! Щомъ остане — голѣмо, малко парче, все едно — мушни го нейде въ раницата! Азъ не ще закъснѣя! Ти виждашъ азъ не

закъснѣвамъ! Но — обещаното — обещано...

* *

* *

На бивакъ срѣдъ тая букова гора на планината прекарахме близо десетина дни. Види се, чакахме да се извърши окончателното и пълно мобилизиране на армията.

Лека-полека свикнахме съ всички несгоди. Животътъ ни тукъ почна да става едва ли не и приятенъ. Бойни учения презъ деня, пълна почивка презъ ноцъта.

Спѣхме четирима въ една палатка, построена отъ четиритъ платница на четиримата. Още съ лѣгането, само следъ нѣколко думи, заспивахме дълбоко тримата. Едничъкъ Ильо не мигваше цѣли нощи. Когато и да се събудѣше нѣкой отъ насъ, все ще намѣри Иля буденъ. Седналъ, свилъ се на кълбо, пуши ли пуши цигара следъ цигара.

Съ своята мълчаливостъ и загриженостъ, съ плахия си видъ, какъвто имаше дене и ноце, Ильо обърна вниманието на всички отъ взвода. Почнаха вече явно и често да го подмѣтатъ, да му се смѣятъ, докато най-сетне го и кръстиха Ильо Страхливецътъ.

Често вече ставаше тукъ-таме дума за него:

„Видѣлъ съмъ много страхливи хора, но като Иля!“

„Е, и тѣкмо за това го викатъ сега Ильо страхливецътъ!“

„Ей, ей! И ти ли си се уплашилъ като Иля страхливеца!“

* *

* *

Една вечеръ цѣлата планина екна отъ грѣмкото „ура“ на хиляди войнишки гърла.

Войната бѣше обявена.

Полковиятъ командиръ минаваше отъ рота къмъ рота и поздравляваше войниците съ пламенни слова.

Накрай той завършваше така:

— Момчета! Потомци на Аспаруха, Крума, Самуила! Отвждъ тоя хребетъ само на единъ куршумъ мѣсто оттукъ, живѣятъ ваши родни братя, които жадуватъ за свобода, които протѣгатъ ржка за помощъ! Ще се спуснете ли утре като лѣвовѣ, за да стѣпчете всички препятствия и да освободите вашитѣ еднокрѣвни братя?

— Тѣй вѣрно, господинъ полковникъ! Ще се хвѣрлимъ! Ще ги освободимъ! — отговаряха едновременно стотици гърла.

— Богъ да ни е на помощъ, момчета!

— Богъ да ни е на помощъ! — грѣмваше веднага цѣлата планина.

Полковникътъ минаваше къмъ друга рота, а войниците оставаха съ настрѣхнали коси, съ разтупкани сърдца...

— Ильо! — весело извикахъ азъ, следъ малко, като се обърнахъ налѣво и ударихъ Иля по рамото. — Хайде! Часътъ удари! Напредъ ура, ура!

— Ура! ура! — повтори Ильо, пакъ разсѣяно, както винаги.

— Ще се хвѣрляме като лѣвовѣ, като истински лѣвовѣ! Чу ли какво каза полковникътъ?

— Какво каза?

— А-а!... Ти значи, и не можа да чуешъ какво каза?!...

Тая вечеръ въ цѣлия бивакъ настана едно необикновено оживление. Преглеждаха се, щракаха

се пушки и ножове. Провѣрряваше се неприкосновения запасъ. Раздаваха се патрони и бомби.

— Утре ще си премѣримъ силитѣ!

— Ако ни чакатъ, разбира се, за да се премѣримъ!..

— И да не ни чакатъ — ще ги стигнемъ!

И Ильо, като другитѣ, правѣше своитѣ приготовления, но съвсемъ не му бѣше до шега и смѣхъ. Всичката тая подготвителна работа за утрешния бой той вършеше сякашъ несъзнателно, като автоматъ.

Котелката му тая вечеръ остана чистичка, измитичка — такава, каквато си бѣ още отъ обѣдъ.

Той почти не вечеря. Предѣвка надве-натри една коричка хлѣбецъ — и само това.

Презъ ноцъта той се току стрѣскаше, безъ да е заспалъ.

* * * * *

Сутринътъ на нашата рота се падна да бжде първа верига въ настѣплението.

На самата гранична линия дойдохме още въ тъмно. Тукъ си потпочинахме малко и следъ това се спуснахме надолу, здраво стиснали пушки въ ржце.

Ильо бѣ отъ лѣвата ми страна. При спущането надолу, той все гледаше да бжде колкото може по-близо до мене, безъ да спазва нуждното разстояние.

— Ильо! Ильо! — подвиквахъ му съвсемъ тихо азъ. Малко по влѣво, отдалечи се малко влѣво!

Но той и не ме чуваше дори. Наведенъ, превитъ на две, той се движеше като безплътна сѣнка.

Когато слѣзохме въ дола и почнахме да лазимъ вече нагоре, Ильо почна сега и да остава малко по-назадъ отъ веригата.

Ето че пропукаха първитѣ неприятелски пушки. Веднага отговорихме и ние. Боятъ започна. Задъ насъ се обадиха планинскитѣ ни орждия. Това ни даде сякашъ криле.

Съ кѣси прибѣжки и съ честа стрелба, ние пълзехме все по-нагоре и по-нагоре. Когато вече приближихме окопитѣ на неприятеля, взводниятъ командиръ—единъ младъ подпоручикъ—извика задъ насъ съ всичка сила:

— Момчета! Напредъ, на ножъ! На но-о-жъ!

И като излѣзе предъ веригата, размаха нагоре голата си шашка.

Тогавя именно стана и чудото. Сякашъ изъ невидѣлица изкочи напредъ и Ильо. И заедно съ подпоручика поведе нагоре веригата.

— Ура-а! Ура-а!

— крещѣще той и неговото грѣмко „ура“ ясно се отдѣляше отъ това на цѣлата верига. Отгдето намѣри тоя гласъ, отгдето му дойде тая сила, но Ильо като че ли наистина се преобрази по нѣкакво чудо.

Той тичаше, той сякашъ хвърчеше сега къмъ неприятелскитѣ окопи.

И прѣвъ се загуби въ тѣхъ.

Когато следъ малко нахълтахме и ние, Ильо държеше за ржката единъ обезоръженъ неприятелски войникъ.

— Господинъ подпоручикъ! Ето единъ пленникъ! Другитѣ избѣгаха! — израпортува Ильо на взводния.

— Ти си герой!—поздрави го подпоручикътъ, като го потупа по рамото.

Но колкото и да се чудѣхме ние, колкото и да недоумѣвахме предъ това чудо съ Ильо, все пакъ това не бѣше приказка, не бѣше сънъ. У Ильо стана нѣкак-

„ . . . ильо държеше за ржката единъ обезоръженъ неприятелски войникъ . . . “

ва внезапна промѣна. Въ самия бой, отъ който толкова много се плашеше по-рано, изчезна и страхътъ му. И вече завинаги. Защото отъ първото сражение нататък, той бѣше вече почти прѣвъ и въ всички сражения. И отъ Ильо страхливецътъ напълно заслужено си спечели името Ильо героятъ.

БРАННИ ДНИ

ОТЪ ГЕОРГИ СЯВОВЪ

ПОХОДЪ

Тржбятъ тржби. Съ отмѣренъ ходъ
вървимъ колона следъ колона.
Надъ насъ е смръщенъ небосводъ
и есенъ жълти листи рони.
Но всички съ китки на чела
вървимъ и пѣемъ бойна пѣсень.
Та що че чакатъ ни тегла
и пжтътъ ни че билъ нелесенъ?
Тамъ задъ ония върхове
се чува плачъ, кѣнтятъ вериги,
тревоженъ гласъ безспиръ зове:
„Родино, майко, избави ги!“
Въ сърдцата ни трепти тозъ гласъ,
че гинатъ тамъ сестри и братя...
Край насъ шептятъ „На добъръ часъ!“
излѣзлитъ да ни изпратятъ.
И ний съ отмѣренъ, бодъръ ходъ
вървимъ колона следъ колона.
Тамъ бой на смъртъ и на животъ
ни чака... Есенъ жълти листи рони...

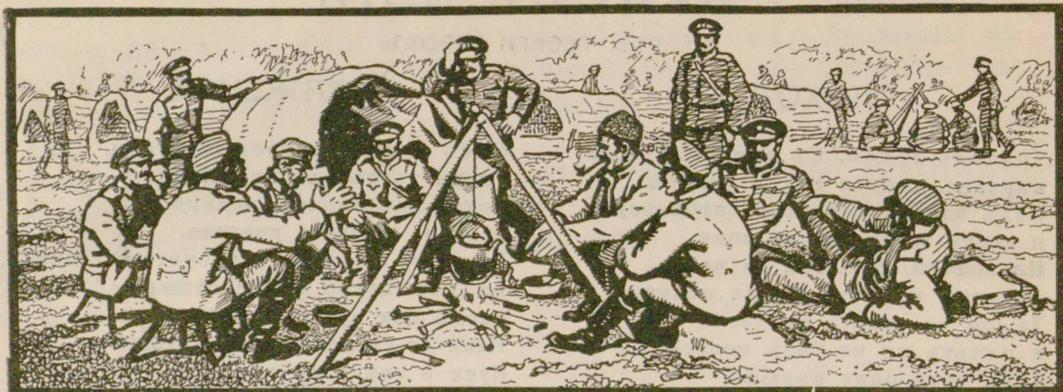
СРАЖЕНИЕ

Съсъ писъкъ прелетяха птици.
Глухъ гътенъ сепна тишината.
Току задъ нашитѣ редици
избухна първата граната.
Въ мигъ всички съ трепетъ се стаиха,
но, ето, пукна първа пушка,
следъ нея друга — зачестиха.
Изви се сякашъ зла вихрушка:
бучи и свири съ гръмъ и трѣсъкъ —
земята ври, клокочи, стене
срѣдъ викъ и вой. Отъ адски блѣсъкъ
сж хълмоветѣ озарени.
Ала не ни вразитѣ плашатъ —
кълнемъ се въ тия жертви скжпи!
И всички чакаме безстрашно
срещу вразитѣ да настжпимъ...
По-страшенъ става боятъ. Виятъ
картечници и бѣсно тракатъ.
Хей, чуйте, барабани биятъ,
тржбятъ тржби — вестятъ атака.

ПИСМО

Отъ болницата пиша, мила майко.
Раненъ съмъ — става днесъ десети день.
Недей да плачешъ и недей се вайка,
лежа азъ тихъ и вече примиренъ.
Лежа и почвамъ смжтно да си спомнямъ
за оня страшенъ, но победенъ бой —
врагътъ ще има дълго да го помни,
макаръ че твърдъ въ борбата бѣ и той.
Ала за тебъ да мисля искамъ само,
по-леко сякашъ става ми така.
Наскоро пакъ ще те пригърна, мамо,
и ще цѣлуна твоята ржка.
Ти плачешъ, но недей, че тамъ мнозина
загинаха въ борба за бащинъ край,
въ борба за скжпи братя и родина,
но подвигътъ имъ вѣчно ще сияй.

БОЙНИКЪ

РАЗКАЗЪ ОТЪ И. МУСАКОВЪ

Работата бѣше тамъ, че следъ Пуста, нашиятъ полкъ разбѣрка смѣткитѣ на сърбитѣ. Той премина въ бродъ р. Морава точно тогава, когато противникътъ тържествуваше и се насочваше къмъ гр. Лѣсковецъ. Доростолци образуваха бързо заслонъ предъ града, решили твърдо да запазятъ единствения здравъ мостъ на рѣката. И наистина, устояха. Два дни се продължаваха боеветѣ предъ Лѣсковецъ, а после неочаквано сърбитѣ отстъпиха. Тогава нашиятъ командиръ поведе отново полка си напредъ. Сухъ, но здравъ и безстрашенъ старикъ, той възседна коня си и ние тръгнахме следъ него. Дългата колона се изви като змей по равното Лѣсковско поле, когато авангарда бѣше вече изпѣлзѣлъ по височинитѣ, които ни отдѣляха отъ р. Пуста.

Бѣше хубавъ есененъ день презъ месецъ ноемврий 1915 година. Въ раницата на всѣки вой-

никъ имаше по два бѣли хлѣба, получени сутринта отъ лѣсковскитѣ фурни, а освенъ това се намираше и нѣщо друго за ядене. Затова всички бѣха весели, а ротниятъ сигналистъ, възчеръ войникъ, който винаги нѣкакъ плахо поглеждаше ротния, наду свирката си.

— Е-ехъ!—провикна се нѣкой. — Да гръмна ли, господинъ подпоручикъ?

— Ситно, по-ситно, Герги, — обади се другъ.

Само Бочо и Симо вървѣха мълчаливо: устата имъ бѣха натѣпкани съ хлѣбъ, който тѣ внимателно рѣжеха съ джобнитѣ си ножчета, топѣха ги въ медъ и тѣпчеха въ устата съ голѣмитѣ прѣсти, следъ което едната имъ страна се издуваше до спукване. Понѣкога тѣ се поглеждаха единъ другъ, въ очитѣ имъ блѣстѣше усмивка, нѣкакво доволство. Когато единиятъ хлѣбъ се свърши, тѣ се уловиха за втория. Бочо

и Симо не можеха да не дъвчатъ нѣщо.

Задъ ротата вървѣше фелдфебелътъ. Прихваналъ саблята си, той се взираше въ близкитѣ войници и имъ подвикваше:

— Какво си се разкисналъ, Дило? Или преяде, та сега едвамъ си мѣстишъ краката... Ще търсишъ ти Лѣсковецъ пакъ. Не се отбивай! . . . Ехъ, ще тѣ спипамъ азъ тебе, Вуто! . . . Ами ти какво си се захилилъ? Гледай предъ себе си!

Пжтътъ направи единъ завой и започна да се изкачва. Бѣше вече пладне. Есенното слънце почна да припича, а наклонитѣ станаха стръмни.

— Иванъ Ангеловъ, да не искашъ да дойда да ти вѣя съ вѣтрило? — не преставаше строгиятъ фелдфебелъ съ увисналитѣ мустаци.

— Съвсемъ не, господинъ . . .

— Р-р-ртъ, молчатъ! . . . Колко пжти съмъ казалъ да не възразявашъ. . .

— Стой! — подаде се командата въ главата на колоната и предаде назадъ.

Ротитѣ насѣдаха. Раницитѣ се смъкнаха и устата на хиляди Доростолци заработиха.

А доле предъ тѣхъ се бѣше опънало Лѣсковското поле, въ зеленината се очертаваше града. Въ синината на небето се опираха нѣколко фабрични кумини, а задъ тѣхъ, подъ планинитѣ, които се очертаваха на хоризонта, блестяше като сребърна лента покрита съ люспи Морава.

Мургавиятъ Тошо, който ко-

гато подиграваше нѣкого, намигаше съ лѣвото си око, започна шеговито:

— Викамъ му азъ, значи, тегли, бе Танасе, а той стои и гледа. Че като излѣзе онази ми ти сръбкиня, като се развика, а бай Танасъ стои като втрещенъ и ни назадъ, ни напредъ! . . . А бе, дай магарето, бе човѣкъ. Тегли, да го напоимъ, а той се вторачилъ въ сръбкинята, като че ли цѣлъ животъ жена не е виждалъ.

— Щомъ, каже, не дава да го поимъ отъ кладенеца — ще идемъ на рѣката.

— Ту, да му се не види! . . . Млѣкни, ма, — казвамъ ѝ. И тя наистина млѣкна и почна да се смѣе. Смѣе се и поглежда бай Танасъ и пакъ се смѣе.

— Ела — казва! — азъ ще го напоя сама. Ела и си почини. Ти си добро войниче. И точно нашиятъ бай Танасъ се отпусна, отнѣкъде изпъкна фелдфебелътъ.

Правя му азъ знаци, ама той нали не вижда! Па и точно бѣше, братя, поразкисналъ — зеръ сръбкинята не бѣше за изхвърляне.

Че като викна онова ми ти началство . . .

— Ти, каже, тукъ амури и фрилтове развъждашъ заедно съ ротната магарица, а ротата безъ вода ще остане. Маршъ — казва веднага — и другъ пжтъ да знаешъ да отдѣляшъ време за разнитѣ церемонии. — Каза той това братя, па като тропна съ кракъ, че като засука мустакъ, па като ни изгледа — смръзнахме се! Мрави полазиха по гърба ми. . .

— Стани!

Тошо стана и не можа да завърши. Наобиколилитѣ го войници наскачаха и само следъ нѣколко мига колоната се изтегли. Тя прехвърли хълма и почна да се спуска къмъ рѣката Пуста.

Слънцето вече бѣше крѣйналo къмъ западъ. Срещу насъ бѣше една заоблена височина, покрита съ млада зелена трева. Задъ височината се очертаваха тъмно-синитѣ планини на Черногорieto, а отдѣсно, откъмъ Прокупле, се донасяха далечнитѣ изстрели на орждия.

котелъ. Отначало ни обстреляха отпредъ, а после захванаха да падатъ тежкитѣ снаряди на нѣколко гаубични батареи откъмъ лѣвия флангъ и почти въ тилъ. Брулѣха ни синковцитѣ здравата. Шрапнелнитѣ облачета се занизаха едно до друго върху синината на небето, а ехтежътъ на нашата артилерия се слѣ въ едно общо бучене съ сръбската.

Равната и заоблена височинка нѣмаше никакво закритие, никаквъ подстъпъ. Единственото спасение бѣше да се прилепятъ

ИЗКАРВАНЕ МИНОХВЪРГАЧКА НА ПОЗИЦИЯ

И изведнѣжъ авангардътъ спрѣ.

Въ колоната още се шегуваха, когато единъ снарядъ изсъска надъ насъ.

— Легни! — извика фелдфебелътъ.

Следъ малко ротитѣ се прѣснаха въ вериги, а нашата се намѣри къмъ дѣсния флангъ.

Едвамъ тогава ние забелязахме на самия гребенъ на височината тънката линия отъ черна земя. Това бѣха сръбскитѣ окопи.

Около насъ земята заврѣ като

по-скоро до сръбскитѣ окопи. Всички като че ли инстинктивно схванаха това.

Ние тичахме напредъ, стиснали яко манлихеркитѣ съ блѣснатитѣ на края имъ ножове. Та може ли нѣкой да устои срещу тѣхъ?

Огледахъ се: ето, до мене бѣше веселиятъ Тошо. Той тичаше напредъ, отворилъ уста, и нѣщо крещѣше. До него бѣше неговиятъ съселянинъ Дило, а по-нататъкъ, съ още надути страни, тичаха Бочо и Симо. Тѣ така и не бѣха успѣли да сдѣвчатъ натопенитѣ въ медъ

парчета хлѣбъ, но лицата имъ бѣха нѣкакъ обтегнати и неузнаваеми.

Предъ насъ бѣше ротниятъ, младъ и тѣнъкъ офицеръ, а почти до него фелдфелелтъ, разперилъ неизвестно защо съ едната си ржка саблята, а съ другата канията. И тукъ ли искаше той да се равняваме. . .

Още следъ нѣколко мига, ние наскачахме въ сръбскитѣ окопи. Разправията бѣше кжса. Окопитѣ се разчистиха съ бързината на мълния. Артилерията, и сръбската и нашата, изведнѣжъ млъкна, но насъ никой не можеше вече да ни спре. Ние като че ли бѣхме се превърнали въ нѣкаква фъртуна. Мнозина просто прескочиха сръбскитѣ окопи и полетѣха надолу къмъ дола. Една група сърби, изненадани, дигнаха ржце и нахвърляха пушкитѣ си.

— Стоиле, — обърна се ротниятъ къмъ фелдфебела — нѣколко души да ги отведатъ назадъ!

Но никой не искаше да остане при сръбитѣ. Всички като че ли схващаха, че следъ малко ще се достигне най-желаното. Какво? — никой не можеше да каже. И наистина, следъ малко въ краката на единъ отъ войницитѣ издрѣнча ведро, а като завихме, видѣхме изоставената батарея. Сръбитѣ едвамъ бѣха успѣли да прерѣжатъ тегличитѣ и да избѣгатъ съ конетѣ.

До ската лежеха трима ранени.

— Кжде сж гаубицитѣ? — завика ротниятъ. Но сръбитѣ сви ваха рамене и охкаха.

Въ това време Бочо и Симо

се бѣха качили на тѣлата на орждията.

— Майката, — викаше Бочо — ягнахме ви, пущинитѣ!

— Да не си изгубилъ нѣкой отъ хлѣбветѣ? — обади се Симо.

— А бе, я да прегледаме предницитѣ — белкимъ нѣщо има — сѣти се Бочо.

Бѣше почнало да се смръква.

Далечъ отзадъ се донасяше сигнала на полковия щабсъ-сигналистъ:

— Сто-ой!

Едвамъ тогава ние се опомнихме.

— Здравейте, юнаци! — извика ротниятъ и ние като никога отговорихме така дружно, че долтъ, въ който бѣхме, заехтѣ.

Ротниятъ донесе за пленяването на батареята и ние останахме въ дола. Той изпрати нѣколко поста на срещния скатъ и зачака. А ние се настанихме около орждията и само следъ нѣколко мига боятъ бѣше забравенъ. Той си бѣше отишелъ така, както много досега и никой не искаше да свърща къмъ него.

Бочо и Симо бѣха разбъркали всичкитѣ артилерийски сандѣци и най-сетне намѣриха кржгли червени кълба холандско сирене и нѣколко кутии консерви.

Ние ги обиколихме. Тѣ рѣжеха сиренето и ни раздаваха. Ние мълкомъ гълтахме, макаръ да не ни харесваше.

— Всичко хубаво, ама кжде го сега бай Танасъ съ буренцето? — обади се нѣкой.

Сиренето ни бѣше подсолило, па и следъ това бѣсно гонене,

устата ни се слѣпваха, а бѣше вече тъмно.

Ние млѣкнахме.

И ето, изведнѣжъ въ тишината се дочуха надъ насъ стѣпки, а следъ малко изрева ротната магарица. Тя бѣше надушила ротата.

— А бе, Танасе, ти ли си? — обадиха се изведнѣжъ нѣколко гласа.

— Ами, че азъ, бе. Кой другъ?!... Дий, мързели-вко-о-о... Ненапасла се. . .

Ние неочаквахме бѣчонкитѣ на Танасъ.

ПОНТОНЕНЪ МОСТЪ НА ВАРДАРА

— Какъ ни намѣри, бе Танасе? — питаше го ротниятъ.

— А бе, азъ, господинъ поручикъ, знамъ кѣде ще сте — най-напредъ! Па хайде, ами магарицата нѣщо почна да шава. Распасала ли се е, не знамъ. . . Това е отъ командира. Казва, дай това на ротния и да го поздравишъ за топоветѣ. Щѣлъ да дойде, господинъ поручикъ. . .

Ротниятъ се отдалечи.

— Бе, Танасе, какво разправя-

ше днесъ за тебе Тошо?

— Тошо ли? Оставете го вие него. Шмекеръ човѣкъ е той. Добъръ войникъ, храбъръ, ама е голѣмъ шмекеръ. . . Хичъ ти, отишѣлъ да закача една сръбкиня, а се отърва предъ господинъ фелдфебела съ мене. Каже, магарицата дойдохъ да поя, опира се нѣщо, та Танасъ ме помоли да му помагамъ. . . Човѣкъ ли е това! . . . Е, момчета, да докарамъ ли още водица?! . . .

— Не, не, бай Танасе. Стига. Разправи ни какъ бѣше това.

Но въ това време пристигна полковиятъ, а следъ него 3-а дружина, която щѣше да заеме охранението. Командирътъ пригърна ротния, поздрави ни, потупа нѣкои по раменетѣ. Той цѣлъ сияеше.

— Ще почи- вате цѣла ноцъ. Който взима въ пленъ цѣла ба-

тарей, ще спи. Хемъ добре да се наспите, юнаци!

Щомъ охранението бѣше разставено, на насъ ни позволиха да запалимъ огньове въ дола.

И ето около буйнитѣ войнишки огньове ние се натъркаляхме, но скоро не заспахме. Па и какъ се спи на война?!

Часъ, два мигнешъ и стига.

Около нашиятъ огънь всички се превиваха отъ смѣхъ. Бѣше пристигналъ Тошо, който бѣше

изпратенъ съ още двама да конвоира заловенитѣ пленници и препирнята между бай Танасъ и него за сръбкинята отново се почна. Ние вече слушахме и се мжчехме да разберемъ кжде бѣше истината.

А въ това време нощта бѣше настъпила и покрила съ черната си мантия страшния „Бойникъ“, който нашия полкъ съ вихрения си устремъ превзе и на който сръбитѣ толкова разчитаха, за да могатъ по-спокойно да се намѣрятъ въ пролома на р. Медведица.

И въ насѣдалитѣ и налѣгалитѣ около огъня войници, които се шегуваха така невинно, никой не можеше да познае онѣзи, които преди часъ или два на единъ дъхъ, стиснали яко манлихеркитѣ, стигнаха сръбскитѣ окопи, прегазиха

ги и плениха сръбската батарея.

Та това ли бѣше онзи Тошо, които ревѣше като бурия и пръвъ стигна сръбитѣ?! Това ли бѣха Бочо и Симо?! Това ли бѣше Дило, който бѣше уловилъ за гушата единъ едъръ сръбинъ и подскачаше, за да го събори?!.. Не, малцина знаятъ що е нашиятъ войникъ и на какво е способенъ той. Никога, никога той не обича да се хвали. Извърши подвига, а следъ това не ще и да го помене.

Така бѣше и следъ Бойникъ, когато въ ржцетѣ на Доростолци попаднаха не само плененитѣ отъ нашата рота батареи, но и още артилерия, а разстройството на сръбитѣ бѣше такова, че тѣ вече не можаха да дадатъ сериозенъ отпоръ въ планинитѣ.

ДОВОЛЧЕСКИЯ УЧЕНИЧЕСКИ ЛЕГИОНЪ ПРЕЗЪ 1885 ГОДИНА

ОТЪ К. ИВ.

Идеята за осжществяването успѣха за Съединението на Южна съ Северна България, привлече силитѣ на стотици буйни и пламенни младежи, отъ които се формира така наречения Доброволчески ученически легионъ.

Тия младежи, отсетне, следъ разформируването на Легиона, за-

станаха почти всички на чело на обществения животъ. Така тѣ се намѣриха на първа линия въ устройството на българската държава. Тѣхната, обаче, готовност да се притекатъ на помощъ на своя народъ съ своето родолюбиво доброволчество въ войната — е първата имъ и най-голъма заслуга. Така че, налага се тѣхното дѣло да бжде винаги припомняно и, при случай, изнасяно на показъ, за да стане достояние на всички, били тѣ съвременници на легионеритѣ, или пѣкъ тѣхни наследници, които, като „бждни

поколѣния“, ще носятъ отговорностъ за тачене дължимата почитъ къмъ дѣлото на народнитѣ ратници.

Презъ 1885 г., когато при всеобща радостъ и небивало въодушевление се провъзгласи Съединението, стана и обща мобилизация на запаснитѣ войници.

На първо време, колкото готова войска имаше, бѣше изпратена на турската граница. Започнаха следъ това да се събиратъ доброволчески чети почти въ всички градове. Една такава чета — отъ по-възрастни ученици, годни да изнесатъ тежеститѣ на военната служба — се е образувала въ Габрово и подъ името „ученически легионъ“ е потеглила презъ Балкана за гр. Пловдивъ. Времената сж били бурни и възвишени. Погледитѣ на всички сж били обърнати къмъ онѣзи, които могатъ да се притекатъ на помощъ на родината. Затова ученическиятъ легионъ е билъ посрещнатъ въ Пловдивъ добре.

За ръководител на Габровския ученически легионъ е билъ избранъ Стефанъ Ватевъ, най-младия тогава учителъ въ гимназията, а сега — професоръ въ медицинския факултетъ. За негови помощници сж били назначени младшитѣ подофицери Драгой Божиловъ, Стефанъ Мановъ и Младенъ Касабовъ — бивши опълченци. Кметството отпуснало на всѣки доброволецъ по една раница, сухарна торба, матера и чифтъ навуца съ цървули и върви.

Помощницитѣ на водача се явили въ своитѣ опълченски дре-

хи, подѣлили си хората на десетки, като избрали за всѣка група по единъ десетникъ. Съставенъ билъ и пѣвчески хоръ, който застаналъ на чело на походния редъ на четата. Тржбачъ на легиона станалъ доброволецътъ Ефтимъ Китанчевъ, братъ на тогавашния учителъ Трайко Китанчевъ. Кметството на Габрово поднесло на легиона едно трицветно знаме. За знаменосецъ билъ избранъ Василъ Радойковъ. При изпращането на четата, освенъ кметската властъ, се явило духовенството и множество отъ гражданството.

Следъ направения водосветъ, кметътъ на града предалъ знамето на отредения знаменосецъ и Габровската ученическа чета потеглила за Пловдивъ, изпращана съ громкитѣ викове: „Да живѣе Съединена България!“

Изпитали сладостъта на свободата, която донесе Освободителната война, тия младежи бѣха тръгнали да бранятъ съ гърдитѣ си, ако стане нужда, предѣлитѣ на своята хубава родна земя, застрашена отъ враговетѣ.

Въ Пловдивъ четата е била посрещната съ голѣмъ ентузиазъмъ. Къмъ нея се присъединили още много други ученици. Тамъ Легионътъ е билъ раздѣленъ вече на две роты, съ ротни командири — офицери на действителна служба, а командването на ротата е поелъ капитанъ Тепавски.

Така пригоденъ, ученическиятъ легионъ е останалъ да чака нареждането на висшето военно начальство, готовъ действително да

изпълни всичко, каквото му заповѣдатъ. На доброволцитѣ е предстояло нѣщо ново, нѣмаще нищо общо съ досегашната имъ училищна дейность. И това ново нѣщо е трѣбвало да ги направи полезни, както за себе си, така сжщо и за отечеството. Най-много ги е вълнувала мисълта, че, макаръ и още млади, тѣ даватъ на родината си своята дань.

Съ преврата за Съединението на Южна съ Северна България се осъществи едно голѣмо народно дѣло, но почти всички бѣха изумили, че освенъ съ Турция, ние ще имаме неприятности за това Съединение съ Сърбия и Ромъния, които презъ Руско-Турската война се разшириха за наша смѣтка.

КРИЛАТИЯТЪ ДУХЪ НА СМѢЛИТЪ ЛЕГИОНЕРИ

Въ Пловдивъ Легионътъ е билъ представенъ на Върховното правителство, на чело съ тогавашния командантъ подполковникъ Дончо Николаевъ, ветеранъ отъ Освободителната война, който поздрави четата:

— Здравейте и добре дошли,

господа отъ ученическия легионъ!

Следъ речъта на коменданта, четата е била настанена на квартири. При излизането на доброволцитѣ отъ конака, тѣ вече сж се наричали легионери.

Новината за създаването на ученическия легионъ се понесла изъ България и, навсѣкжде, дето е имало възрастни ученици, сж били образувани подобни чети. Такива чети сж се формирали дори и въ странство. Обаче, дошлитѣ отъ Габрово доброволци сж били първитѣ такива четници и тѣ именно представляватъ така наречената ядка на Доброволческия ученически легионъ.

Въ Легиона постоянно сж прииждали нови ученически чети, групи и по единично младежи

чакъ до деня на тръгването за фронта. Така числото на легионеритѣ се увеличило 4—5 пжти отъ това на „ядката“ — зорница на всички доброволци. Скоро въ Пловдивъ започнало военното обучение

на легионеритѣ по съкратенъ курсъ. Занятията сж се произвеждали всѣки дѣлниченъ день.

Легионеритѣ сж проявявали голѣмо усърдие въ обучението и се надваряли за предимство. На тѣхъ сж били дадени пушкитѣ

„кринки“ и така тѣ сж продължили обучението си съ тѣхъ. По това именно време е била образувана втора рота на Легиона. Къмъ втората недѣля на обучението е дошло известие, че Негово Височество Княза щѣлъ да посети легионеритѣ. На Княза били представени водача и тримата му помощници, и опълченцитѣ, които Князътъ поздравилъ и похвалилъ.

По заповѣдъ на Негово Височество Княза, веднага е била изискана военна униформа за легионеритѣ. Седмица следъ даването на пушкитѣ сж започнали и стрелбитѣ. До къмъ края на м. октомврий Легионътъ завършилъ съкращения курсъ на обучението си. Тогава прикомандированитѣ къмъ Легиона инструктори сж си отишли обратно въ полковетѣ, като на тѣхно мѣсто сж били назначени легионери. Дадена била двудневна почивка, следъ която легионеритѣ се приготвили за походъ.

Въ началото на м. ноемврий, легионеритѣ сж заминали за София. Тогава сж се прѣснали вече първитѣ слухове за погранични сблъсквания съ сѣрбитѣ. Сѣрбия не бѣше обявила още официално война, но следъ оттеглянето на дипломатическия ѝ агентъ отъ Бѣлгария и минаването му на тѣхна територия, сѣрбската артилерия започнала да обстрелва пограничната ни стража.

Трѣбвало е да се опредѣли назначението, което ще се даде на Доброволческия ученически легионъ. Тогавашното командване решило: Легионътъ да остане за гарнизонъ на гр. София. Това

решение е неприятно изненадало легионеритѣ. Тѣ сж искали на всѣка цена да заминатъ на самия фронтъ и на нѣколко пѣти сж молѣли за това, но молбата имъ не е била удовлетворена. Тогава капитанъ Тепавски на своя отговорност повелъ Доброволческия ученически легионъ къмъ сѣрбската граница. Това станало на 12 ноемврий. На другия день легионеритѣ пристигнали въ Сливница и отъ тамъ, следъ еднокдневна почивка, потеглили за Царибродъ.

На 15 ноемврий Легионътъ се озовалъ въ гр. Пиротъ. Още на другия день князъ Александъръ срещналъ изъ града нѣколцина легионери и ги спрѣлъ. На въпроса му: „Легионери, кога сте дошли въ Пиротъ“ тѣ отговорили: „Снощи дойдохме, ваше Височество.“

Следъ два дни легионеритѣ сж заели позицията ни „Келъ Ташъ“, югозападно отъ Пиротъ. На нея се намирала една батарея, а въ западното ѝ подножие — въ охрана — нашата стражева верига. Легионътъ смѣнилъ тая охрана, като станалъ и сжщевременно пехотно прикрытие на батареята.

Важността на тая позиция и изпращането на легиона тѣкмо на нея, ясно говори какво е било тогава довѣрието къмъ него. Висшето му началство добре е преценило неговитѣ достоинства и не се е подвоумило да му възложи тая важна служба. Времето е било много студено. Смѣната станала и четвъртината отъ легиона е била назначена за стражева верига, а останалитѣ легионери останали

въ резервъ и — като пехотно прикритие на батерията.

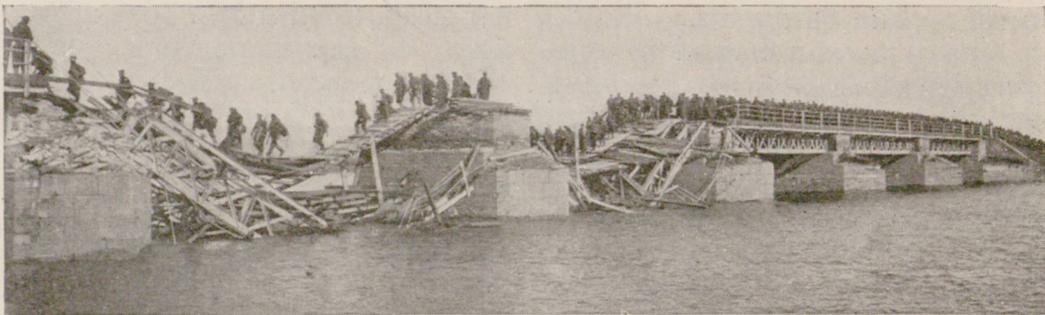
Следъ нѣколкодневното престояване на Легиона на тая позиция, легионеритѣ сж били върнати въ гр. София. Презъ месецъ декемврий е станало разформируването на Легиона. Едни отъ легионеритѣ сж били приети въ Военното училище, а останалитѣ си отишли по домоветѣ.

Така легионеретѣ сж турили край на своето кратко, но вели-

чаво дѣло, което сж изнесли съ истински идеализъмъ. Това несъмнено е единъ подвигъ, чийто образъ времената нѣма да заличатъ! Родолубието у тогавашното поколѣние заслужава истинска похвала и подражание. Макаръ и формиранъ отъ ученици, Легионътъ влизаше въ смѣтка на българското командване въ ония трудни за отечеството ни времена. И то не остана излъгано въ надеждитѣ си.

Не забравяй, че твоитѣ бащи и братя се биха, страдаха и мрѣха за величието на България и свободата на поробенитѣ ни братя. Покажи се съ дѣлата си достоенъ за тѣхния подвигъ! Какъ? Като се старашъ да бждешъ като тѣхъ.

РАЗРУШЕНЪ МОСТЪ НА ВАРДАРА

ЛОВЪ НА ПЛЕННИЦИ

ОТЪ П. ЙОСКОВЪ

Въ 1918 г. 39 п. Солунски полкъ, застаналъ като гранитна скала по лѣвия брѣгъ на бурния Вардаръ, упорито бранѣше родината. Той водѣше кървава и изтощителна позиционна война, която вземаше отъ време на време скъпи жертви.

Позиционната борба, де по-силна, де по-слаба, внасяше разнообразие въ живота на бойцитѣ. Солунци, отбили вече нѣколко противникови атаки, съ силенъ устремъ водѣха борба да взематъ върхъ надъ врага въ патрулната дейность.

Въ между позиционното пространство бѣ разположено чудното и цвѣту-

ще нѣкога българско наблюдатели отъ 39 п. полкъ село Мачуково, прочуто съ своето

бубарство, но сега превърнато въ купчини развалини отъ вражеския артилерийски огънь. Само тукъ-тамъ стърчеха къщи оцѣлѣли, отъ безмилостнитѣ разнокалибърни снаряди.

Въ северната крайнина на това село свършваше оврагъ, обрастъ съ буйна трева, водещъ къмъ противниковата позиция „Джандаръ“.

Полунощъ приближаваше. Пълната луна съ обилна свѣтина галѣше своята любимка — земята. Отвреме-навреме квакаха картечници, раздирайки нощната тишина. Командира на 11-а рота, поручикъ Пампуловъ Стоянь (сега покойникъ), бѣше неспокоенъ и нервно се разхождаше въ галерията си.

—Ало-о . . . Охридъ, нѣма ли ги още? — вече за стотенъ пжтъ питаше той началника на заставата, заемаща охранението при с. Мачуково.

Ежедневниятъ наблюдателенъ постъ въ с. Мачуково, който имаше задача да наблюдава отъ близо вражеската позиция, още не бѣше се завърналъ. Това именно безпоекеше командира на ротата. Найлоши мисли се въртѣха въ главата му. Дали не бѣха хванати? Но какъ може, тамъ е най-храбриятъ отъ ротата — Ганю, отъ Чирпанско!? Дали не сж избити? Но, презъ изтеклия день, нито единъ изстрелъ не бѣше чутъ оттамъ. Отъ нѣколко дни все той отиваше на тоя постъ. Дали умното момче не е открило нѣщо интересно?

Това мъчително неспокойство продължи чакъ до размъване, когато се почука на вратата му. Уморенъ, измженъ, но сияещъ отъ радостъ, предъ него се изпрѣчи храбрецътъ ефрейторъ Ганю, старшиятъ на поста въ с. Мачуково.

Високо и ясно Ганю израпортува:

— Господинъ поручикъ, по оврага, водещъ отъ с. Мачуково къмъ противниковата позиция, на 200 крачки отъ селото, всѣка нощъ противникътъ поставя по единъ усиленъ постъ отъ около осемъ човѣка.

— Постътъ е заграденъ съ телена мрежа. Въ оврага има изработено нѣщо като галерия, а отъ

дветѣ страни окопи. Презъ нощта поста се охранява отъ двама часови, по единъ въ всѣки окопъ. Чухъ разговоръ по телефонъ.

Очитѣ на поручикъ Парпуловъ блѣснаха. Разузнаването, назначено отъ него и грижливо изпълнено въ продължение на нѣколко дни, завърши успѣшно. Открития постъ бѣше неизвестенъ до сега.

Зарята раздираше непрозрач-

поручикъ райновъ съ взвода си

ната тъмнина и бавно се раждаше новия день — 22 юний. Поручикъ Райновъ Петко отъ с. Долно-Павликени съ 8 войници — всички доброволци, само съ карабини, бомби и ножици за рѣзане тель, преминаха телената мрежа и заеха една отъ полуразрушенитѣ кжци на селото, находяща се въ съседство съ оврага.

Началникътъ на патрула, Ганю и още двама войници, пълзейки по оврага, приближиха телената мрежа на вражеския постъ. Поручикътъ направи своето разузнаване, потвърждаващо напълно разказаното отъ Ганю. Връщайки се при оста-

налитѣ въ селото войници, той даде последнитѣ си разпорежданиа...

Свечеряваше се, кждрави облаци покриваха небето, по които играеха лжчитѣ на залъзващето слънце. Вече половинѣ часѣ храбрецитѣ пълзеха по оврага къмъ вражеския постѣ. Телорѣзачитѣ направиха широкѣ прозорецѣ и заеха скрито позиция въ самия вражески постѣ.

Най-трудното бѣше изпълнено, оставаше врагѣтъ да настѣпни. Времето течеше бавно, минутитѣ се обръщаха на часове. Бавно се

погледитѣ сикъмѣ мѣстото, отдето врага щѣше да се покаже.

Следѣ малко на хоризонта на Джандарската висота се показаха човѣшки силуети, които съ бързи крачки се спуснаха къмъ оврага. Следѣ нѣколко мига и английската патрулна двойка, движейки се непредпазливо, влѣзе въ поста. Охотницитѣ, прилепили се къмъ земята, затаиха дѣха си. Показа се и ядрото на англичанитѣ — 10 души, сѣщо, движейки се безгрижно, не подозираше, че въ собствения си постѣ ги очакваше нѣщо страшно.

Моментѣтъ бѣ решителенѣ.

ПАТРУЛЪ

разтиласе тъмнината. Краятѣ, Борцитѣ бѣха извѣнѣ себе си. така желанѣ отѣ всички, приближаваше. Всички бѣха вперили Нервитѣ се опѣнаха до скѣсване.

Сърдцата щѣха да се пукнатъ.
Като по сигналъ всички възпламениха бомбитѣ...

Страшенъ трѣсъкъ оглуши околността. Между англичанитѣ настана паника: едни паднаха, други — се опитаха да бѣгатъ назадъ, но пѣтя имъ бѣше заграденъ, други се окопиха и отквиваха бомбовъ огънь. Ранени бѣха и двама отъ нашитѣ храбреци. Време за бавене нѣмаше и смѣлиятъ поручикъ Райновъ поведе хората си въ атака. Като стихия шепата храбреци врѣхлетѣха върху слисанитѣ англичани...

Храбрецътъ Ганю, прехвърляйки карабината презъ рамо, отъ брѣга на оврага, като пантера скочи върху единъ англичанинъ и, впивайки здравитѣ си рѣце въ гушата му, здраво го притискаше къмъ земята.

Веднага охотницитѣ, водейки пленения англичанинъ и подпирайки леко раненитѣ смѣлчаци, бързо се отправиха за своята позиция, посрещнати отъ другаритѣ си съ мощно „ура“.

Наградени съ орденъ „За храбростъ“, още на другия день всички заминаха въ 25 дневенъ отпускъ.

Б Ж Д Н И Д Н И

ОТЪ СТРАХИЛЪ БУДИНОВЪ

Родино унижена, мълчалива,
потънала въвъ горестъ и беда,
вижъ идатъ твойтѣ синове честити
съ завета на умрѣлитѣ дѣди.

Срѣдъ бури, вѣтрове и димъ
до тебе бодро ще стоимъ.

Сега край тебе е свирепа зима,
но утре — въ млади пролѣтни цвѣта
ще бждешъ ти могъща, недѣлима
и горда ще те види пакъ свѣта.

Срѣдъ бури, вѣтрове и димъ
готови сме за тебъ да изгоримъ.

Че твоя Богъ отдавна е отсждилъ
да водишъ славенъ и честитъ животъ
и твоя младъ народъ да бжде
презъ вѣкове богоизбранъ народъ.

Срѣдъ бури, вѣтрове и димъ
ний вѣчна слава ще ти изградимъ.

ПАКЪ ЩЕ СЕ ВЪРНА

ОТЪ Д. МАРЧЕВСКИ

Напуснахме Охридъ рано сутринята. Тропотътъ на войнишките ботуши разбуди охридчани, и тѣ занадничаха изъ прозорци и балкони. Надъ главитѣ ни се посипаха цвѣтя, много цвѣтя...

Отъ единъ балконъ се надвеси девойка. Предъ краката ми падна голѣмъ букетъ.

— За васъ, господинъ подпоручикъ!

Наумъ, младъ, строенъ войникъ въ първата редица, се наведе и ми подаде букета.

— Той е за всички ни, Науме!

Обърнахъ се. Девойката стоеше изправена, съ погледъ впитъ въ далечината къмъ западъ. Глухи топовни гърмежи се носѣха на среща откъмъ Галичица.

Предъ единъ вратникъ стоеше бабичка. Сухата ѝ костелива ръка прекръстваше издалечъ войницитѣ.

— Ще вървимъ до Пещане все край езерото — обади се Наумъ.

— Позицията е при рибарското село Трапезица.

— Отъ скалитѣ надъ Трапезица се вижда манастира свети Наумъ. Познавамъ всѣко камъче тѣдѣва.

— Кога си билъ насамъ?

— Моето родно село е близко до манастира. Не съмъ се връщалъ вече две години.

Очитѣ на войника овлажнѣха.

Още сжщата вечеръ излѣзохме на позицията. Нашата рота зае гористия хълмъ, що се издига надъ самия брѣгъ на езерото. Напредъ се разтилаше равнище, обрасло съ клекъ, а по-нататъкъ се вземаше гжста гора чакъ до височината, кждето се спотайваше неприятелътъ. Въ дѣсно езерото плискаше бистритѣ си води, а далече, напредъ, при извивката на брѣга, се виждаха бѣлитѣ стени на манастира св. Наумъ.

Смѣната се извърши тихо и незабелязано. Презъ цѣлия день задържахъ Наума все около себе

си. Обиколихме съ него къмъ чешшировата гора, къмъ могилата, та чакъ до подножието на планината. Войникътъ неспирно говореше. Той бѣше отрасълъ тука, и сега безброй спомени вълнуваха душата му. Излѣзохме на широката пжтека, която се губеше

дойдешъ тая нощъ съ мене.

—И да не ме искате дори, щѣхъ да ви помоля да дойда съ васъ, господинъ подпоручикъ!

Бѣше тиха, лѣтна нощъ край Охридското езеро. Небето бѣше чисто, осѣяно съ звезди. Въ лѣво и предъ насъ планината бѣше

ПО ВОДИТЬ НА ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

между зеленитѣ храсти по посока къмъ манастира. Наумъ се спрѣ.

Оттука се отива за нашето село, господинъ подпоручикъ. Следъ първия километъръ пжтеката прави завой и се спуска къмъ брѣга, до равнището при манастира.

— На този завой има поставенъ секретенъ постъ, Науме. Ще

престрела грѣбъ и загадъчно мълчеше, замислена сякашъ надъ онава, що вършеха дребнитѣ човѣци, които разтърсваха мощната ѣ снага съ непрестаннитѣ си гърмежи. Имаше нѣщо велико и страшно въ мълчанието на тази гора, потулила свои и врагове.

Изведъжъ, всрѣдъ звездния

роякъ изхвъркна ракетъ, изви се въ джга и увисна надъ гората като голъмо огнено око. Ние бързо отскочихме и се притулихме въ храститѣ. Бѣхме шестима. За пръвъ пжтъ отивахъ на секретния постъ. Водѣше ни Наумъ. Спирохме се на всѣка крачка, вирахме се въ тъмната гора наоколо, слушахме се. Нищо не нарушаваше нощната тишина. Само водитѣ на езерото въ дѣсно, подъ скалитѣ, леко проплѣскваха. Най-после Наумъ спрѣ, легна по коремъ и посочи съ ржка напредъ. Пжтеката рѣзко възвиваше стрѣмно надоле къмъ брѣга.

— Ето я тамъ нашата нива— пошепна едва чуто Наумъ. — Видѣхъ съ бинокъла днесъ отъ могилата да се мѣркатъ жетвари изъ нея. Нашитѣ сж били. За половинъ часъ отъ тука мога да бжда при тѣхъ!

Погледнахъ го. Той цѣлъ се бѣше издалъ напредъ, подпрѣлъ ржце на скалата. Да имаше крила, тозчасъ би хвъркналъ при своитѣ...

Може би предугади мислитѣ ми, та се обърна и отново пошепна:

— Не бойте се, нѣма да избѣгамъ. Дано Богъ ни помогне да влѣземъ въ село и тогава, тогава...

Не можà да довърши. Доле нѣколко сѣнки прекосиха пжтеката и се потулиха въ гората.

— Науме, мини съ двама души една крачка въ лѣво отъ пжтеката. Скоро!

Тишина. Три минути — цѣла вѣчностъ! Внезапно адски трѣсъкъ отекна въ нощта. Една, две, три... Бомбитѣ полетѣха надолу. Нѣкой изохка, търколи се по стрѣмната пжтека. Картечница зловещо затрака отсреща. Куршумитѣ засвириха надъ главитѣ ни.

— Назадъ! Кжде е Наумъ?

— Тука съмъ. Удариха ме... проклетитѣ!

Пренесоха го, а призори поставиха Наума на носилка. Той лежеше бледенъ и изтощенъ. Очитѣ му втренчено гледаха напредъ.

— Отърва се — каза му подпоручикътъ.—Раната е лека. Ще мине...

— Почакайте, моля ви, повдигнете ме да погледна още веднѣжъ. Не виждате ли жетваритѣ на нашата нива?

Той протегна ржце, опита се да се изправи, но безсиленъ се отпусна въ носилката. На устнитѣ му трепна болезнена усмивка:

— Азъ пакъ, ще се върна, майко...

ГРАДЪ ОХРИДЪ

ЧЪРТИ ИЗЪ ЖИВОТА НА НАШИТЪ СЛАВЯНСКИ ПРАДЪДИ

ОТЪ ИВ. П. КЕПОВЪ

I. КОГА И КАКЪ СЖ ДОШЛИ ТУКЪ

Тѣсно станало на многобройнитѣ славянски племена въ старото имѣ отечество на северъ отъ Карпатскитѣ планини. Па ги натискали и други народи. Най-после тѣ се дигнали и тръгнали по разни посоки да дирятъ нови земи, въ които да се заселятъ. Едни се упжтили на изтокъ, къмъ сегашна Русия, други на северъ къмъ Полша, Балтийско и Нѣмско море, а трети—на западъ, къмъ сегашна Чехославия и на югозападъ къмъ Югославия.

Нашитѣ пѣкъ прадѣди минали Карпатскитѣ планини и по рѣка Прутъ се спуснали на югъ и се настанили изъ голѣмата Влашка равнина — отъ устието на Дунава до р. Тиса, въ днешно Маджарско. И цѣло Влашко почнало да се нарича *Славиния* — славянска земя. Но тѣ и тукъ не могли да се задържатъ. Очитѣ имѣ били насочени сѣ на югъ презъ Дунава, задъ който се ширѣла богатата източна римска империя.

Римлянитѣ слабо пазели Дунавската си граница, и нашитѣ прадѣди вече къмъ края на V в. почнали да минаватъ голѣмата рѣка. Отначало минавали на своитѣ лодки-однодрѣвки само отдѣл-

ни родове и дружини. Тѣ се прѣскакали на югъ отъ Дунава чакъ до Бѣло море, всичко подлагали на пленъ и пожаръ и следъ това отново се връщали въ своята Славиния, претоварени съ плячка, добитѣкъ и пленници.

Отпосле, обаче, почнали да минаватъ голѣмата рѣка не отдѣлни родове и дружини, а цѣли племена. И сега тѣ идвали въ империята не да грабятъ и опустошаватъ, а да се настанятъ за винаги въ благословенитѣ земи на Балканския полуостровъ.

Ето какъ описватъ това минаване нѣкои съвременници. Единъ бѣлгарски лѣтописецъ отбележилъ:

— При императоръ *Анастасий* (491—518) славянитѣ минаха Дунава най-напредъ при Видинъ. Отъ тамъ тѣ се упжтиха на югъ и почнаха да завзиматъ Долна земя Охридска, която и напълно завладѣха. Тѣ бѣха безбройно множество и изпълниха цѣлата страна отъ Дунава дори до Драчъ и по-нататъкъ.

Но тия минавания на Дунава зачестили особно много въ царуването на императоръ *Юстинианъ Велики* (527—565). Тогава жи-

вѣлъ и именитиятъ историкъ *Прокопий*, приятель и секретарь на прочутия юстиниановъ полководецъ *Велизарий*, родомъ отъ гр. Германия, чиито развалини се намиратъ при Дупнишкото с. Цапаревска баня въ севернитѣ поли на Рила. Прокопий казва:

— Откато Юстинианъ се е възкачилъ на престола, почти всѣка година славянитѣ минаватъ Дунава, нападатъ империята и вършатъ страшни жестокости надъ населението. Въ 534 г. тѣ убиха юстиниановиятъ полководецъ, който бѣше пратенъ да брани Дунавската граница. Следъ това свободно почнаха да минаватъ рѣкитѣ и безнаказано да нападатъ Римската империя.

— Въ 552 г. на римска земя се озоваха такова множество славянски сорища, каквито до тогава не се бѣха виждали. Като минали Дунава, тѣ се упжтили къмъ Моравско и презъ Нишъ потеглили за Солунъ, който се готвѣли да завладѣятъ съ пристѣпъ.

По-после минали Дунава нови славянски дружини. Тѣ се съединили съ по-раншнитѣ и почнали свободно да шетатъ изъ империята. Раздѣлили се на три отряда, единиятъ отъ които се упжилъ къмъ Цариградъ и извършилъ непоправими щети на Европа, подъ което име се наричала тогава областъта на западъ отъ Цариградъ — между устието на р. Марица

и Черно-море до Бургаския заливъ. Тѣ не само че ограбили всичко, но останали и да зимуватъ сякашъ сж у дома си, безъ да се страхуватъ отъ нѣкого.

Другъ тогавашенъ лѣтописецъ отбелязалъ следното:

— Въ 581 г. откъмъ Дунава се явилъ проклетиятъ народъ — славяни и врѣхлетѣлъ на цѣла Гърция, на Солунско и на цѣла Тракия. Тѣ завоювали много градове и укрепени мѣста. Навсѣкжде опустошавали, горѣли, пленявали страната и я завладѣли. Най-после се заселили тукъ, като че тая земя е тѣхна, и не искали да знаятъ отъ нищо и отъ никого. Стигнали и до самата Анастасиева стена (издигната отъ императоръ Анастасий — да пази столицата отъ варваритѣ), като горѣли, опустошавали и грабѣли всичко по пжтя си. Тѣ закарали и всички императорски стада, които броели нѣколко хиляди глави, и задигнали всичко, що намѣрили. Ето вече четвърта година какъ тѣ си живѣятъ, седятъ и почиватъ спокойно на римска земя. По тоя начинъ славянитѣ придобиха много злато и сребро, стада, коне и оржжия и много забогатѣха.

Най-после нашъ единъ лѣтописецъ бележи:

— При императоръ Константиан III (641—668) славянитѣ минаха Дунава, разбиха римлянитѣ и имъ отнѣха ония земи, въ които щивѣятъ днесъ.

II. БОРБА МЕЖДУ СЛАВЯНИ И РИМЛЯНИ

Сжщиятъ Прокопий разказва:

— Славянитѣ се раздѣлили на три отряда, единъ отъ които потеглилъ и нахлулъ въ областъта Европа. Тукъ тѣ не само ограбили всичко, но и останаха да зимуважатъ като у дома си, безъ да ги е страхъ отъ нѣкого. По-после обаче, императоръ Юстинианъ изпратилъ срещу тѣхъ твърде силна войска. Тя настигнала частъ отъ славянитѣ въ околноститѣ на Одринъ, който се намира въ срѣдата на Тракия и е на петъ деня пжтъ отъ столицата. Тѣ не могли да отидатъ по-нататъкъ, понеже карали съ себе си безбройно множество пленници и добитъкъ и мъкнѣли огромна плячка.

Славянитѣ спрѣли около Одринъ и решили да се ударятъ съ римлянитѣ, безъ обаче, да издадатъ съ нѣщо това си намѣрение. Тѣ завзели височинитѣ и се укрепили, а римлянитѣ се разположили насреща въ полето. Така стояли доста време. Най-после това дотегнало на римскитѣ войници и тѣ се разбунтували. Тѣ почнали да говорятъ на офицеритѣ, че разполагатъ съ всичко и съвсемъ не хаятъ за самитѣ тѣхъ, които страдатъ за най-необходимитѣ нѣща. Затова и искали да се поч-

не по-скоро сражението.

Щатъ-не-щатъ, офицеритѣ ги повели срещу неприятеля, но били съвсемъ разбити. Множество отъ най-храбитѣ войници паднали въ боя. Офицеритѣ пъкъ, които останали живи, се разбѣгали кой на кжде види. Славянитѣ имъ отнели знамето и, безъ да обръщатъ вече внимание на римлянитѣ, тръгнали напредъ.

Сега тѣ съвсемъ безнаказано опленили областъта *Астика* — оная частъ отъ областъта Европа, която се намирала най-близо до Анастасиевата стена, която отдавна не бѣше опустошавана, та намѣрили тукъ голѣма плячка. Като разорили и тая областъ, славянитѣ продължили по-нататъкъ и стигнали до Дългата или Анастасиева стена на единъ день пжтъ отъ столицата. Не минало много и римската войска тръгнала по диритѣ имъ. Тя врѣхлетѣла на единъ тѣхенъ отрядъ и неочаквано почнала да ги обстрелва. Избила голѣма частъ отъ тѣхъ, а останалитѣ накарала да отстъпятъ. Тукъ тя имъ отнела голѣма частъ отъ пленницитѣ, както и знамето, що били взели по-рано славянитѣ. Другитѣ съ останалата плячка и пленници се върнали.

БОЙНИ ПОДВИЗИ

ВЪ ДОБРУДЖА

ОТЪ В. МИЛАНОВЪ

„Ицата“ — така бѣше известенъ въ ротата Христо Желѣзовъ Христовъ — бѣ горещъ бѣлгаринъ добруджанецъ. Той не можеше да търпи като гледаше бавното развитие на събитията и бързаше да ускори разплатата съ дрѣзките ни зломислители отъ 1913 г. За негово щастие, потърсиха човѣкъ, който би се решилъ да мине границата съ разузнавателна целъ. Това бѣше дѣло тъкмо за Ицата, който отлично познаваше края. Ротниятъ командиръ го представи на коменданта на укрепения пунктъ въ гр. Варна и последния му даде необходимитѣ инструкции.

На 20 юлий 1916 год. единъ простъ селянинъ минава границата при село Дъшпудагъ и отива въ село Дуранларъ. Въ скоро време селяка, като добруджанецъ-чиракъ обхожда последователно, ту пешъ, ту съ каруца, Каварна, Добричъ, Балчикъ и много околни села. Следъ това обхожда укрепената неприятелска линия при

Кара-Юмеръ, Топра-Хисаръ и други мѣста. Нищо не се скрива отъ погледитѣ на тоя чиракъ — нито полковетѣ, нито батареитѣ, нито укрепителнитѣ постройки, нито численността, нито имената на гарнизонитѣ, нито пъкъ тѣхнитѣ складове съ храни, фуражъ и снаряди. Събралъ лично ценни сведения за разположението на противника, Ицата, минава обратно границата и се явява при коменданта на укрепления пунктъ. Генералътъ, доволенъ отъ събранитѣ сведения, повторно изпраща Ицата въ Добруджа. Не се минава мноно време и Ицата става пакъ добруджански чиракъ. Въ Добруджа въ това време настѣпва размѣстване въ войскитѣ. Обявява се мобилизацията. Ицата се научава, че 35-и ромънски полкъ е потеглилъ за границата и че ванаторитѣ (авджийски команди) отивали за Добричъ, а 10-и коненъ полкъ билъ на бивакъ въ село Екрене и Чаушкьой. Ицата отива въ Доб-

ричъ съ намѣрение да събере по-ценни сведения, но тукъ, отъ това на което става свидетелъ, душата му се възмуцава отъ поведението на ромънскитѣ власти, които насила сж събирали и откарвали българскитѣ първенци оттатъчъ Дунава. Наки тѣва възмуцението му. Ицата прави опитъ да мине границата при село Опанча, но на границата се указватъ гжсти неприятелски части. За да не бжде заловенъ, три дни се крие въ Алжчкѡйска гора, като се храни при бостанджията дѣдо Гено. Най-после съ дисаги на рамо Ицата, като бостанджия, влиза въ Добричъ и започва да продава дини. И очитѣ му играятъ налѣво и надѣсно. Вториятъ опитъ да се мине границата е пакъ несполучливъ, но следъ два-три дни той зачува рева на орждията. Научава се, че това е стрелба отъ българската артилерия. Ицата е извънъ себе си отъ мъжа, че не е измежду другаритѣ си и прави опитъ да отиде и срещне войскитѣ. Успѣва въ това. При Добричъ среща генералъ К. и му се представя. Генералътъ зарадвавъ отъ срещата, взема Ицата на автомобила си и го закарва въ Добричъ, дето събира отъ него данни и сведения за силитѣ и разположението на противника. Ицата отива да търси ротата си. Вижда 35-и Вратчански полкъ и пакъ отива напредъ, а при село Янакларъ забелязва разездъ. Отива при тѣхъ,

това било ромънци, които заловили селяка и го откарвали при командира си. Ицата се наема да води новия си началникъ къмъ ромънскитѣ войски, но отвежда конницитѣ къмъ 35-и Вратчански полкъ. Въ завързалата се престрелка падатъ убити единадесетъ конника и единъ конь. Ромънцитѣ избѣгватъ, но откарватъ и Ицата съ себе си.

При село Карукрътъ единъ конникъ стреля осемъ пжти у него. Раненъ отъ тия куршуми, Ицата се преструва на убитъ. Конницитѣ го оставятъ. Щомъ се почувствува самичкъ, извиква да дойдатъ на помощъ. Идватъ близкитѣ бостанджии и го отнасятъ при войнитѣ на 35-и Вратчански полкъ, дето го превързватъ. Следъ малко време Ицата намира ротата си. За показаната храбростъ и пренесенитѣ ценни услуги съ

ПЛЕТЕНЕ НА ТЕЛЕНИ МРЕЖИ

своето разузнаване, Христо Желъзовъ Христовъ бива награденъ съ кръстъ „За храбростъ“ III степенъ и 280 лева парична помощъ.

* *

Партизанският отряд съставенъ отъ смѣли и храбри момчета е първия, който влѣзе въ борба съ противника. Смѣло и буйно той налиташе въ Добруджа, и всѣваше внезапно ужасъ въ

* *

диръ на полка, докладва за видѣното и се връща обратно на своето мѣсто. За тоя подвигъ Бахневъ бива произведенъ въ чинъ „Младши подофицеръ“ и награденъ съ орденъ „За храбрость“, III степенъ.
* *

английски пленници

противника. Между другитѣ храбреци въ първитѣ боеве се отличил ефрейторътъ Бахневъ. Той бѣ изпратенъ съ още двама души да разузнаватъ за противника къмъ градъ Балчикъ. При село Теке, Бахневъ забелязва три дружини неприятелска пехота и два ескадрона. Връща другаритѣ си да донесатъ за това, а самъ остава да води наблюдението. Една отъ дружинитѣ тръгва по пътя за моста, дето билъ Бахневъ. Бахневъ се промъква въ единъ мисирликъ и пропуска дружината, която минава моста и се насочва срещу нашитѣ части. Тогава Бахневъ бързо оставя своето мѣсто, отива на Чаталъ-Чешме, дето билъ коман-

Въ боя на 6 септември 1916 г. при село Геленджикъ, когато руситѣ и ромънитѣ, съ превъзходни сили и съ бѣсни атаки се стремѣха да задушатъ шепата защитници и когато опасността отъ приближаването на противника стана извънредно голѣма, старшиятъ подофицеръ Пеневъ Желю Ивановъ храбро вдигна взвода си въ контръ-атака и успѣ да принуди противника да отстъпи. Противни-

кътъ бѣ силно разколебанъ. Духътъ на нашитѣ войници бѣ още по-високъ и въ резултатъ се получи блѣстящата победа при Добричъ надъ съединенитѣ руски сръбски и ромънски войски.

За показанитѣ отличия въ Добруджанскитѣ боеве Пеневъ Желю Ивановъ бѣ награденъ съ орденъ „За храбрость“, I степенъ и повишенъ въ чинъ фелдфебелъ.

Самоотвержеността на помѣнатия фелдфебелъ се прояви въ боеветѣ на „Яребична“, дето бѣ раненъ. За показаната тукъ храбрость той бѣ награденъ съ орденъ „За храбрость“, III степенъ.
* *

Редникътъ Ивановъ Недѣлчо

Гроздевъ страхъ нѣма. Може съ право да се каже, че той бѣше винаги желяецъ въ всички самостоятелни задачи, дадени на команди и патрули, дето изпълняваше блѣскаво задачата си. Въ критически моменти, когато другаритѣ му биваха предъ невъзможността, него виждаха при най-силно подбодрение и пълно спокойствие. При боеветѣ на „Яре-

бична“ на 10 май 1917 год., когато ротата се понесе въ контъратака, той бѣше пръвъ и самъ на нѣколко пжти прие да залови пленници. Бѣше сериозно раненъ на 30 мѣста. За показанитѣ му отличия въ Добруджанскитѣ боеве бѣ награденъ съ орденъ „За храбрость“, IV степенъ, а за тоя на „Яребчина“ — съ орденъ „За храбрость“, I степенъ.

ВОЕННИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ И НАКАЗАНИЯ

ОТЪ В. АНАСТАСОВЪ

НЕИЗПЪЛНЕНИЕ СЪ УМИСЪЛЪ ЗАПОВѢДЪТА НА НАЧАЛНИКА — СТ. 129 ОТЪ В. НАК. ЗАКОНЪ

Службата на войската въ мирно време е подготовка за бой съ врага —нейното основно предназначение.

Въоръжената борба иска отъ участницитѣ морални и материални усилия и жертви, но жертви несравнено по-ценни — живота на хората. Всѣки военнослужащъ е длъженъ да бжде винаги готовъ за борба съ врага. Въ нея той ще трѣбва да победи или да умре. Всичко това поставя военната служба въ едно особено положение, предъ всички други разнородни служения на държавата.

За да може, обаче, да бжде успѣшна борбата съ врага, необходимо е да се съгласуватъ всички усилия на всички участници въ тази борба. Това ще стане, обаче, само тогава, когато деятелността на войската ще се направлява отъ една единствена воля. На тая именно воля ще трѣбва да се

подчиняватъ волитѣ на чиноветѣ отъ войската. Тая воля ще заповѣдва, а всички други ще изпълняватъ това, което имъ се заповѣдва. Тя е, която ще движи армията въ боя, тя е волята на Върховния вождъ.

Безъ едно таково повинование отъ страна на всѣки единъ чинъ отъ армията, немислима е онази сила, която ще е особено нужна на армията въ боя. Това повинование, обаче, ще трѣбва да бжде напълно съзнателно. Военнослужащиятъ трѣбва да бжде дълбоко проникнатъ отъ съзнанието, че изпълнява заповѣдта на Върховния вождъ единствено за благо на родината си. Той ще трѣбва да знае, че се подчинява въ името на едно високо нравствено задължение. Всѣки единъ военнослужащъ, въ душата на който властвуватъ военнитѣ до-

бродетели, не ще се поколебае нито за мигъ да жертвува дори и живота си за добросъвестното изпълнение заповѣта на Върховния вождъ на армията.

Отъ самото назначение на войската, въ мирно и военно време, се опредѣлятъ отношенията на заповѣдващитѣ и подчиняващитѣ се на повелението. Но заедно съ това се повдига въпроса—могатъ ли заповѣдитѣ на едно лице да бждатъ непосредствено възприети отъ едно огромно число лица, отъ които се състои войската? Върховниятъ вождъ, вѣнъ отъ случаитѣ на обнародване на волята си, нѣма възможность да постави всѣки изпълнител въ известность за тая своя воля. Отъ тукъ произлиза и необходимостта да съществуватъ въ войската редъ лица, които да предаватъ тази воля на другъ редъ подвластни на тѣхъ лица. Това значи, че въ войската неминуемо ще има такива, които да предаватъ волята на Върховния вождъ—началници и други, които ще изпълняватъ тази воля — подчинени.

Подчинеността въ войската най-ярко се изразява въ изпълнение заповѣдта на началника. Военната заповѣдъ, както се знае отъ чл. 56 отъ Д. У. е искане на началника, отправено къмъ подчинения, да извърши той или да не извърши едно действие опредѣлено, както по време, така и по мѣсто.

Ето единъ отъ последнитѣ случаи (засѣгащъ състава на чл. 128 отъ В. Н. З.), който преди две години бѣше сложенъ на раз-

глеждане отъ Софийския областенъ воененъ сждъ.

Въ единъ празниченъ день кандидатъ-подофицеръ отъ една жандармерийска група билъ пуснатъ въ градски отпускъ до 8¹/₂ ч. вечерта. Поменатиятъ кандидатъ-подофицеръ не се завърналъ въ казармата въ опредѣления за отпускъ часъ, а продължавалъ и следъ това да се скита изъ града. Въ това си скитане той билъ забелязанъ отъ единъ офицеръ отъ сжщата конна група. Виждайки подпоручика, канд.-подфицерътъ почналъ да бѣга. Подпоручикътъ му заповѣдалъ да спре и дойде при него. Но той, чувайки добре заповѣдта на подпоручика, въ лицето на който позналъ взводния си командиръ, продължилъ да бѣга. Подпоручикътъ не можалъ да го настигне въ мрака и го изгубилъ отъ очитѣ. Бѣгащиятъ канд.-подофицеръ влѣзалъ въ района на казармата, отъ тамъ въ ескадронното си помѣщение. Малко следъ него дошълъ и подпоручикътъ. Отъ часовоя на входнитѣ врата и дневалния въ помѣщението, открилъ кой е билъ избѣгалия канд.-подофицеръ.

Образувано било предъ Соф. областенъ воененъ сждъ наказателно дѣло. Сждътъ, разглеждайки дѣлото, намѣрилъ, че обвиняемия канд.-подфицеръ умишлено не изпълнилъ заповѣдта на подпоручика, съ което е извършилъ престъпно деяние. предвидено и наказуемо по ст. 129 отъ В. нак. законъ. Осждилъ го да изтърпи наказанието — изпращане въ дисциплинарната рота на срокъ 1¹/₂

години и лишаване отъ кандидатъ-подофицерскиятъ му чинъ.

Действието на поменатия кандидатъ-подофицеръ е наказуемо съгласно ст. 129 отъ В. нак. законъ.

Кандидатъ-подофицерътъ е получилъ ясна и категорична заповѣдь отъ начальника си: да се спре и дойде при него. Въпрѣки че той е разбралъ много добре това, то, съ желание да не изпълни заповѣдта, не се спрѣлъ и не дошѣлъ при подпоручика, а избѣгалъ чакъ въ казармата. Обвинениятъ, съ една престѣпна и зла воля, не се подчинилъ на дадената му заповѣдь — съ умисѣлъ, не я изпълнилъ. Умишленото неизпълнение на заповѣдта—това е сжществениятъ елементъ отъ състава на разгледваната ст. 129 отъ В. нак. законъ. Друго щѣше да бжде положението, ако той не бѣше разбралъ заповѣдта или, разбирайки добре какво му се заповѣдва, бѣше се спрѣлъ на половината на пжтя и застанѣше предъ тичащия задъ него подпоручикъ. Въ такътъ случай той щѣше да отговаря за неизпълнение заповѣдта поради немарливостъ (невнимание)—по ст. 128 отъ В. нак. законъ, много по-малко отъ изпращане въ дисциплинарната рота въ срокъ отъ 1½ г. до 3 год. Това наказание може да бжде придружено и съ превеждане въ втори разрядъ по поведение. То, обаче, влѣче винаги лишаване отъ подофицерски и ефрейторски чинъ.

Ако, обаче, неизпълнението на заповѣдта е станало въ военно време, наказанието е отъ 3 до 6

години строгъ тъмниченъ затворъ. Откаже ли подчинения, на заповѣдта на начальника — да вземе участие въ боя, или да предаде заповѣдь подъ неприятелския огънь, наказанието е смъртъ (ст. 236 отъ В. нак. законъ).

Наказанието, предвидено въ ст. 129 отъ В. нак. законъ, се намалява съ една или две степени: а) ако подчинениятъ доленъ чинъ не е изпълнилъ заповѣдта на начальника си доленъ чинъ (напр. на взводния си командиръ); б) ако неизпълнението на заповѣдта е извършено отъ по-младши по отношение на по-старши, който въ момента не е билъ началникъ на първия. Последното се касае до случаетъ, когато на старшия се присвояватъ правата и задълженията на правъ началникъ, напри мѣръ, когато младшитъ нарушаватъ общия редъ на военната служба, военната дисциплина, войнишкото благоприличие и обществения редъ въ публично мѣсто. Когато, обаче, заповѣдта е дадена отъ старши, но отъ името на начальника, отговорността за неизпълнението ѝ е сжщата, както когато не е изпълнена заповѣдта на правия началникъ (заб. I къмъ ст. 131 отъ В. нак. законъ).

Заб. II къмъ ст. 131 отъ В. нак. законъ нарежда, щото длжитѣ чинове, които не изпълняватъ, въ лицето на неприятеля заповѣдта на началникъ измежду длжитѣ чинове, който е застѣпилъ мѣстото на офицеръ, се наказватъ на сжщото наказание, както, ако не бѣха изпълнили заповѣдта на начальника си офицеръ.

Споредъ ст. 133 отъ В. нак. законъ, наказанието по ст. 129 отъ В. нак. законъ се намалява: а) съ една степенъ, ако неизпълнението на заповѣдта е било предизвикано отъ противозаконно отнасяне на началника къмъ подчинения и б) съ две степени, ако началникътъ си е позволилъ жестоко или унижително (обидно, оскърбително) отнасяне къмъ подчинения.

Военно-наказ. законъ не иска, въ първия случай, отнасянето да е било престъпно, а само противозаконно. А противозаконно ще бжде отнасянето, ако то е непозволено или забранено отъ законитѣ и правилницитѣ. Колкото до въпроса, дали отнасянето е било жестоко или унижително, това ще бжде преценено отъ съда.

Всѣки военнослужащъ, проникнатъ отъ войнишкитѣ добродетели, ще изпълни заповѣдта на Върховния вождъ, предадена му отъ неговия началникъ, съ най-голяма готовност и себеотрицание, безъ да бжде подтикванъ. Защото той съзнава дълбоко въ себе си, че тази заповѣдъ е за благо на родината му. Ако, обаче, се намѣри нѣкой воененъ чинъ, който, забравяйки, че трѣбва винаги да бжде въ пълна и съзнателна подчиненостъ на Върховния вождъ и началницитѣ си, дръзне да не се подчини на заповѣдитѣ имъ, той ще бжде поваленъ отъ тежкия юмрукъ на закона, а заедно съ това ще бжде омърсенъ и съ позора, който носи съ себе си всѣки единъ клетвопрестъпникъ.

.....

Служи честно и работи достойно за своето Отечество съ всичкитѣ си сили, за да възкръсне то наново въ своето славно минало за още по-величаво настояще и бждеще.

.....

МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКАТА НАБЛЮДАТЕЛНИЦА НА ВЪРХА МУСАЛА

(КРАТКА ИСТОРИЯ НА ЕДИНЪ ПОДВИГЪ)
ОТЪ СТАРЪ ТУРИСТЪ

Преди дваисетина години чужди и наши учени сж повдигали въпросъ за построяване на метеорологическа наблюдателница на нѣкой високъ пунктъ въ страната ни. Като най-удобенъ за целта е билъ посоченъ Черни-връхъ, най-високия връхъ на Витоша, която, поради своята близость до столицата, би могла да се сдобие съ една модерна наблюдателница и да бжде редовно обслужвана отъ нашитѣ метеоролози и учени.

Тая идея до преди нѣколко години въодушевляваше мнозина софийски туристи, даже бѣха започнали изкопаване основитѣ на проектираната хижа-наблюдателница на Черни връхъ, които личатъ и до сега, но тоя проектъ биде изоставенъ, поради липса на срѣдства.

Но следъ тоя неуспѣхъ, идеята за построяване на висока наблюдателница не угасна. Особено много помогна за разпалването на тая идея решението на международната метеорологическа конференция, състояла се въ Копенха-

генъ, столицата на Дания, да се уреди юбилейна полярна 1932/33 година, презъ която година да се правятъ метеорологически наблюдения не само въ полярнитѣ области, но и на други мѣста на земната повърхность. Едно отъ тѣзи мѣста е нашия величественъ рилски първенецъ, Мусала, който съ своитѣ 2,924 м. височина се оказа най-високия връхъ на Балканския полуостровъ и по тоя начинъ отне славата на грѣцкия Олимпъ, царството на нѣкогашнитѣ грѣцки езически богове.

Поради тия причини и България бѣше поканена да вземе участие въ полярната година, като постави самопишещи уреди на самия връхъ.

Но Дирекцията на метеорологията, ржководена отъ нейния енергиченъ директоръ К. Г. Кировъ, е решила на всѣка цена да се построи на Мусала една солидна наблюдателница, която да служи не само за наблюдение презъ полярната година, но и за нашата млада наука, за която целъ

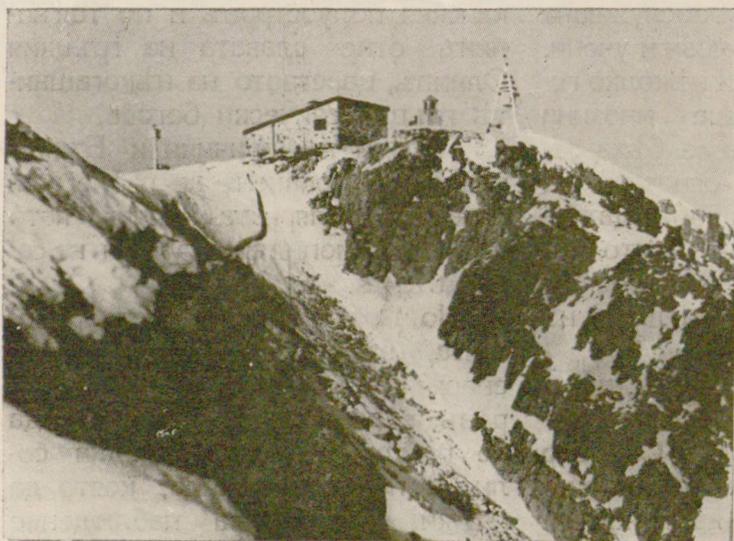
издаде единъ позивъ къмъ туристическия съюзъ у насъ, съ молба: да подкрепятъ тая културна инициатива, което ще прослави името на българската метеорологическа служба въ чужбина.

Този позивъ на Дирекцията на метеорологията се възприе отъ Б. Т. С. и Ю. Т. С. съ единъ небивалъ ентузиазъмъ. Редомъ съ дейността на тия организации за събиране на срѣдства за изграждане на наблюдателницата помогнаха твърде много морално и материално, учредения за тази цель комитетъ, на първо мѣсто Н. В. Царя, който разреши да се построятъ наблюдателницата и телефонната линия въ негови имения. Независимо отъ това, той даде много ценни напѣтствия за грижитъ и мѣрките, които трѣбва да се взематъ за осигуряване здравето и живота на лицата, които ще обслужватъ наблюда-

телницата. Също така, Министра на желѣзницитѣ, г. Костурковъ, подари телефонни жици, чашки и апарати, а една команда отъ Т. П. училище, подъ ръководството на капитанъ Петровъ, въ дъждъ, мъгла и студъ, 35 дни строеше телефонната линия. Но работата не би се свършила, ако не бѣ дошла редовната армия на помощъ — една команда войници съ коне отъ 7-о артилер. отдѣление, Самоковъ, която изнесе изъ тоя труденъ пътъ надъ 500 товара строителенъ материалъ. М-то на земледѣлието отпусна телефоннитѣ стълбове и 100,000 лв. за купуване апарати за наблюдение, а Софийската и Самоковската общини, и множество частни лица, щедро подкрепиха комитета.

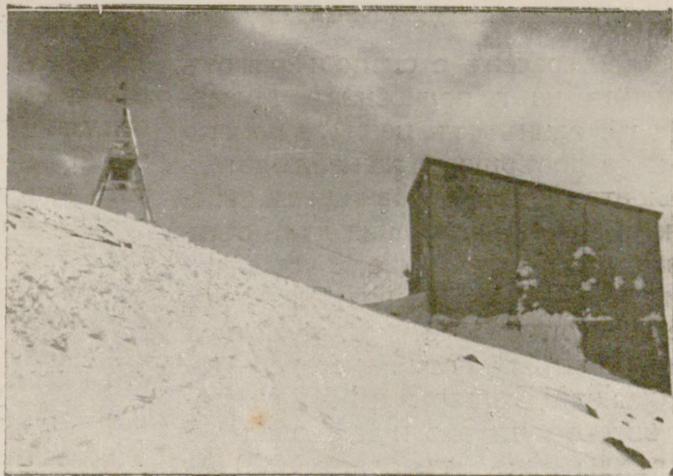
Изтъкваме тия подробности, за да се види съ колко много трудности бѣ съпроводено изграждането на най-високата наблюдателница на Балканитѣ.

Най-после, следъ тримесеченъ усиленъ трудъ, наблюдателницата бѣше готова и на 2 октомврий, 1932 г., единъ слънчевъ есененъ день, се извърши освещаването. Присѣтствуваха надъ 500 души гости-туристи отъ София и провинцията и много официални лица. Произнесоха се и много речи за значението на това културно дѣло на бѣл-

ВЪРХЪ МУСАЛА СЪ НАБЛЮДАТЕЛНИЦАТА И ТРИАНГУЛАЦИОННИЯ ЗНАКЪ

гарският туристи. Не ще е безинтересно за нашите читатели да прочетат речта на представителя на Н. В. Царя, Д-ръ Ив. Бурешъ директоръ на царският природонаучни институти:

НАБЛЮДАТЕЛНИЦАТА НА ВЪРХЪ МУСАЛА

Уважаемо събрание,

Н. В. Царь Борисъ III, личенъ притежателъ на рилския гигантъ Мусала, ме натовари да го представлявамъ на днешното културно тържество, тържество, което е бележито не само поради високото мѣсто на което става, но и поради културното и волево значение, което има току що осветения отъ светата българска църква новъ наученъ институтъ — Мусаленската метеорологическа станция.

Негово Величество ме натовари да изкажа височайшиятъ му похвали къмъ всички ония труженици — отъ учения до неуча, отъ голѣмия до малкия — къмъ всички ония деятели, които положили своите грижи, трудъ и парични сръдства за създаване на най-високата въ Югоизточна Европа наблюдателница, която е достойна сестра даже и на възхваляваната по цѣлъ свѣтъ Монбланска метеорологическа станция.

Отъ далечнитѣ брѣгове на Черно-море, Царя на българитѣ изпраща своя сърдеченъ поздравъ и на всички тукъ пристѣтствуващи, които дойдохте да засвиде-

телствувате своята радостъ и да изкажете своята възхвала къмъ новото българско културно дѣло, което, не се съмнявамъ, че ще възбуди очудване у близки и далечни културни народи.

Негово Величество пожелава: новия наученъ институтъ да пребъде въ вѣковетѣ, да бѣде огнище на чиста и полезна наука, интернационалиятъ характеръ на която наука да разнася доброто име на майка България изъ цѣла Европа, изъ цѣлъ свѣтъ...

При тия пожелания на нашия Държавенъ глава, нека да извикаме мощното българско ура: за България, за преуспѣване на науката и за процъвтването на българското туристическо дѣло.

Гръмогласно и продължително ура разтърси кристалната атмосфера на рилския гигантъ и се отекна въ околнитѣ върхове Манчу, Чембърлия, Завратица и Скакавецъ, за да отнесе възхвалата на българският туристи чакъ до Пи-

ПРОВЕРЕНА
1957 г.

рина, Витоша, Осогово и Родопитъ.

Интересенъ е сжщо и края отъ речъта на г. полковникъ Михайловъ, единъ отъ ценнитъ помагачи за довършване на наблюдателницата: „Нашитъ граници сж стъпени. Но на свободния духъ оставатъ висинитъ. И ние се устремиме къмъ тѣхъ. Нашиятъ устремъ е да култивираме чистъ духъ и да издигнемъ България нагоре — въ висинитъ! България трѣбва да процъвтѣва културно и да създадемъ златния вѣкъ отъ преди 1000 години, та да заемемъ онова високо мѣсто, което ни се пада. Отъ най-високия връхъ ние приветствуваме всички въ границитъ на Санъ-Стефанска България.“

Наблюдателницата, построена отъ камъкъ, на около 7 метра югозападно отъ самия връхъ по посока на стихийнитъ вѣтрове е въ размѣръ 3·80 на 4 метра. Зидоветъ сж отъ по 50—70 см. Стенитъ сж направени да не прониква влага.

Постройката има складъ за горивни материали, стая, въ която сж поставени инструментитъ и която служи за спалня на наблюдателя, грѣмоотводъ и всички необходими нѣща за живѣне. На връха нѣма вода — наблюдателя топи на печката чистия снѣгъ.

Отъ откриването на наблюдателницата до днесъ тя е имала двама наблюдатели. Сегашния, вто-

рия, е известния софийски туристъ Симеонъ Златевъ — Монката, който живѣе съ младата си съпруга ето цѣла зима на връха. Да се откъснешъ съзнателно отъ свѣта, за да бждешъ полезенъ на родната наука, е рѣдкъ подвигъ.

И така, най-после Мусала е завладѣнъ отъ смѣлитъ български туристи.

Самия планински връхъ съ своето високо и свободно изложение, заема вече едно почетно мѣсто въ редицата на европейскитъ наблюдателници, още по-вече, че тя се намира въ една област, която дава възможность на далечни и обширни изследвания, образуването и приближаването на облаци и на всички метеорологични явления, изгрѣването и залѣзането на слънцето, луната и звездитъ и проследяването на цѣлия тѣхенъ ходъ, видимостъта, прозрачностьта на атмосферата, синевата на небосвода и др. Днесъ България може да се гордѣе съ своята Мусаленска наблюдателница, която ще ползува не само метеорологията, но и останалитъ области на науката: физиологията, биологията, физиката, астрономията, ботаниката и други.

Посетете още това лѣто дивния Мусала, за да се почувствувате и вие радостенъ и гордъ, че сте видѣли единъ отъ най-значителнитъ културни паметници на българскитъ туристи.

Главенъ редакторъ майоръ П. Божилевъ, редакторъ Кара-Ивановъ

Печатница на Армейския военно-издателския фондъ — София. 68—1934